

**TARTIŞMA
NOTLARI**

DÜZELTME CETVELİ

S.6 II'inci paragrafın son kelimesi "yönelmişlerdir" olması gerekmektedir.

S.22 II4inci paragrafta "macerasında" yerine "mecrasında" olacak.

S.23 Dipnot bölümünde onuncu satırda "Türk Çevrelerde" yerine "Türk Sol çevrelerde" olacak.

S.44 İlk paragraftan dördüncü paragrafın sonuna kadar olan bölüm M.Ciwan'a ait bir alıntıdır.(Medya Güneşi,M.Ciwan.Nisan 90)

S.5I III'üncü paragrafın onuncu satırında "edilmesinin" yerine "edilmemesinin" olacak.

**TARTIŞMA
NOTLARI**

Ekim 1990

ADRES: A. ŞAHİN

**I353 POSTFACH
8313 WILSBURG
DEUTSCHLAND**

J. MATHIAS
L. STON

1911

RECEIVED
MAY 1911

İÇİNDEKİLER

1 ÖN AÇIKLAMA.....	.....
2 GİRİŞ.....	.....
3 GÜNCEL DURUM.....	.....
4 ULUSLARARASI GÜNDEM VE KÜRT SORUNU.....	.....
5 ULUSLARARASI İLGİNİN İÇTEKİ YANKILARI.....	.....
7 T.C'NİN KÜRDİSTAN POLİTİKALARI.....	.....
8 KÜRT ULUSAL MUHALEFETİ VE HAREKETİ.....	.....
9 MARKSİZM VE ULUSAL SORUN.....	.....
10 ALINMASI GEREKEN TAVIR.....	.....

ÖN AÇIK L A M A

Elinizdeki yazı içinde yer alan başlıkların tek tek teorik incelenmesi ve araştırılmasından çok, Kürt Halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin bugünkü güncel durumuna değinen ve **siyasi bir tavır alışın gerekliliğini temel alan bir içerikte** ele alındı.

Dünya, Ortadoğu ve Kürdistan'da bugünün sorunlarının genel ve kısa bir anlatımına girerken, birikim ve bilgi düzeyimizin sınırlılığını da göz önüne alarak bu yazıyı, tartışmaya, gelişmelere ve tepkilere açık bir dil ve üslupla ele almaya çalıştık. Bununla birlikte bir yıldır devam ettiğimiz tartışmaların bir özeti niteliğini de taşıdığı için, bu yazıda, bazı eskimiş bilgiler ve bugünkü son durumuna varmış gelişmelerin ilk dönemlerini, yada ilk oluşum süreçlerini bazı yerlerde görmek mümkün. Ancak bugünkü siyasi tavır alışımızın bir arka planını teşkil etmesi itibarıyla tartışmalarımızı bu şekliyle kamuoyuna ulaştırmayı en uygun yol olarak gördük.

Ortadoğu'da yaratılan **Körfez Krizi'nin** siyaset dünyasındaki etkileri, Kürt Halkı'nın ve Kürt Hareketleri'nin bu kriz karşısındaki tutumu ve nasıl tutum takınması gerektiği, Marksizm ve ulusal sorun arasındaki ilişki, **Türk Solu'nun Kürt Meselesi'ne** nasıl baktığı, ve **Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin** bugün varmış olduğu evre "**Tartışma Notları**"nın konusu oldu. Ayrıca bugünün uluslararası durumu, emperyalist ekonomilerin sorunları ve bu sorunların III'cü Dünya ülkelerinde ne tür **siyasi uygulamaları ve bedelleri beraberinde getirdiği**, "**yeni dünya düzeni**"nin kimler için ne ifade ettiği üzerinde de durduk.

Emperyalist ülkeler "**yeni dünya düzenine**"geçerlerken III'cü Dünya Ülkeleri'ni, özellikle de Ortadoğu'yu bu "**düzen**" içinde görmek istemediklerini, daha doğrusu ABD ve Avrupa ülkeleri arasında yeni bir dönemi ifade ettikleri bilinmektedir. "**Detant**" denilen yumuşama politikalarının bedeli ve maliyeti için bulunmaz alanlardan bir tanesinin de Ortadoğu olduğu bugün yaşananlara bakıldığında görülmektedir.

Irak'a neden bu kadar çok silah satıldığına kızan

ve ierlenen Batı Kamuoyu -sanki daha öncesinde hiç haberleri yokmuşcasına- bugün Irak dışındaki diğer Orta-doğu Devletleri'ne satılan silahların haddi ve hesabını şimdiden unutmış yada utangaç bir biçimde onaylamış gözüküyorlar. Silah satışlarıyla yaptıkları dev krların yanında, Ortadoğu'da yayılcılığın ve hegemonyacılığın zeminini iyice kuvvetlendiren emperyalist devletler, anlaşılan "yeni dünya düzeni" politikaları-ile Ortadoğu Halkları'nın kanının akmasında baş rollerine devam edecekler. Bu nedenle bugün Kürt Halkı dünden bir kat daha işgalci devletlerin tehdidi ile karşı karşıya.

Bugün kendine demokrat, yurtsever, ilerici, sosyalist diyen herkesin önündeki en önemli görev, askeri işgal altında olan, sömürgeleştirilen ve yok edilmek istenen Kürt Halkı'nın yanında yer almak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'yle kendi gerçekliği arasında bağlar kurmaktır.

Dili, kültürü, toprağı, insanı yok edilmek istenen abartmasız hergün insanları öldürülen, işkenceye tabi tutulan ve tarihin toprağına gömülmek istenen Kürt Ulusunun yanında yer almak, onun mücadelesi içinde kendini bulmak, sosyalist, demokrat, devrimci olmanın ötesinde bir insanlık görevidir. Kaldıkı bugün siyasi bir durumla karşı karşıyayız. Kürdistan'da bugün ulusal mücadele, eski yıllara göre daha bir ilerlilik ve bilinçlilik arz etmektedir. Artık ulusal muhalefet bir Kadro ve Gençlik Hareketi olmaktan çok Kitlesel bir Hareket'e dönüşmüştür. Kürt Ulsu Kürdistan Sokakları'nda Bağımsız Kürdistan sesini yükseltmektedir. Artık sadece devrimci hareketlerin kadroları değil, Kürt Halkı'nın bütün kesimleri kendi uluslaşma bilinçleriyle siyasette yer almaktadırlar.

Bugün bizi bir araya getiren nedenlerden bir tanesi de bu gerçekliktir. İlk etapta bu gerçekliği veri olarak, ulusalcılığı, bağımsızlıkılığı ve toplumsal mücadele perspektif ve prensiplerini, Kürdistan Devriminin genel ve özel sorunlarını temel alan bir tartışmayı başlattık. Böyle bir tartışma vresinin oluşumuna, bugüne gelmesine, bu yazıyı çıkarması ve geleceğe yönelik politik-pratik adımlara yönelmesine katkıları olan bir arkadaş vresi olarak bizler, kendimizi, Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin ve en genel düzeyde Marksist Ha-

reketin bir parçası olarak görüyoruz.

Bu çevre herşeyden önce bağımsız bir platformda kendini ifade etmektedir. Bu platformda yer alanların büyük bir çoğunluğu,-siyasi geçmişleri itibariyle- her ne kadar Türkiye Sosyalist Hareketi'nden geliyorlarsa da (*), bu gelinen noktada bu platformun katılanları Türk Solu'ndan köklü bir kopuşu da başlatmış ve ifade etmiş oluyorlar.Kürdistan'ı bir Bütün olarak görüyoruz.Kürdistan'ın **Ulusal ve Bağımsızlık Bütünlüğü'**nden kopan diğer Kürdistanlı yurtsever,demokrat,sosyalist ve devrimcileri tekrar **kendi bütünlerine dönmeleri** ve bu **köklü kopuşu** başlatmaları önlerinde bir **devrimci görev** olarak duruyor.

Bu platform Kürdistan Devrimi'ni ve bağımsızlığı temel alan demokrat, ilerici,yurtsever ve sosyalist bütün güçlere açık birlikte üretmeyi, birlikte söylemeyi, ve birlikte kavga etmeyi önüne koymuş bir birleşenler topluluğudur.

Bu platformun bütün esprisi, kendi bilgi ve birikim düzeyini,yani **kendi gerçekliğini dikkate alarak,so-mut bugünle bağlar oluşturmaya çalışan bir çevre olma -sıdır.**

Bu platformda amaçladığımız bir örgüt kurmak değildir! Örgütten korktuğumuz için değil, şu anki sübjektif durumumuzun ve var olduğumuz zemini uygun bulmadığımız için. Örgütlenmeye "**örgütün mücadelesi**" değil, **mücadelenin örgütlenmesi perspektifinden bakıyoruz.** Ancak, örgütlü ve bilinçli yaşama inancını taşıyoruz. Bugün **atılacak en mütavazi adımın bile belli bir örgütlülüğü zorunlu ve gerekli kıldığına inanıyoruz.**

Evet, geçmişte Türkiye Sosyalist Hareketi içinde yer alan Kürdistanlı devrimciler bugün bir kopuşla karşı karşıyadırlar. Bu kopuş gerçekleştirilmelidir.Bu kararlarda geçmiş birlikteliklerden kaynaklanan duygusal yaklaşımlardan kaçınılmalıdır. En güzel dostluklar, enternasyonalist anlayışlar,her kesimin, kendi içinde bulunduğu toplum sorunlarının kavgasını vererek geliştirilebilir.Kendi toplumunun sorunlarını göz ardı edenler **enternasyonalist** olamazlar.

(*)Bu TARTIŞMALAR Devrimci Yol Hareketi'nden gelen Kürdistanlı arkadaşların çabalarıyla gündeme gelmiştir.

Kısacası, bugün dünyanın birçok bölgesinde çeşitli iç çatışmalar, sınıf kavgaları, sosyal ve ulusal mücadeleler yaşanmaktadır. Tabiki, bu mücadele ve kavgalar hedefleri itibariyle, ortak bir amaç oluşturdukları yada enternasyonalist bir perspektifte birleştikleri söylenemez. Her toplumda kavganın yönelimi, ivmesi ve ihtiyaçları farklı yönde geliyor. Hatta bazan toplumsal bir yönelimi olan bu kavgalar, birbirleriyle aynı zeminde yer almaları itibariyle çelişiyorlar. Bugün Ortadoğu Halkları'nın sosyal, siyasal, ekonomik ve ulusal boyutlardaki mücadelelerini statükocu bir anlayışla devlet sınırlarına göre basit bir ayırma sokmak mümkün değildir. Her halkın, kendi mücadele dinamizmi ve istekleri, kendi yolunu açıyor. **Enternasyonalizm yüce bir ülkü. Ancak kendi somut gerçekliğiyle bağlar kuramayan siyasal ve sosyal Hareketler enternasyonalizme katkıları olamaz.** Bugünün ulusal ve uluslararası görevleri arasındaki bağlar, bugünün kavgasında ortaya çıkan ihtiyaçlara göre kurulmalıdır. Bugünün kurgusu bu bağlamda düşünülmesi.

GİRİŞ

2000 yıllarına girilirken, dünyada olağanüstü siyasal ve sosyal gelişmeler yaşanıyor. Herşey kavuşulmayacak gibi hızlı. Eski ideolojik yaklaşımlar ve politik çözümler şüphe ile gözden geçirilirken, bazı siyasal yönetimlere de son veriliyor. Bütün bu olaylar karşısında siyasal odakların tepkileri her zamanki gibi farklılık arz ediyor; eskiyi korumaya çalışanlar, ortada şaşırانlar, "kuleden bakanlar" ve "yeni döneme" başladık diyenler vs.

Tarihin ne garip cilvesi ki, Reel Sosyalist Ülkeler'deki sosyal ve siyasal başkaldırıları, eşitlik ve demokrasi istemleri çerçevesinde gündeme geldiği halde, bugün vardığı sonuç itibarıyla güzelin, iyinin, insanın düşmanı kapitalist sisteme doğru dönüşmeye yönelmişlerdir.

Refah Ülkeleri gözükmelerine rağmen hiçbir zaman ekonomik ve sosyal krizlerden başı kurtulamayan-ki kurtulması uzun vadede de olası gözükmeyen- emperyalist ülkeler bugünkü ekonomik sorunlarının çözümü için yeni pazar alanlarına kavuşmuş gözüküyorlar. Kârını yeni sermaye alanlarına dönüştürebilecek pazarlar bulmaktan zorlanan uluslararası kapitalist gruplar, sömürü alanlarında yeni tüketim alışkanlıkları empoze ederek iç piyasalarda suni ve lüks tüketimi zorluyorlar. Ayrıca bazı üretim birimlerinde sabit sermaye alanlarının küçülmesi, kapasite kullanımının aşağı inmesi, faiz oranlarının yükselmesi ve böylece para kurlarının sık sık altüst olması, hisse senetlerinin sık sık el değiştirmesi ve alışılmamış biçimde yeni zenginlerin ortaya çıkması, emperyalist ekonomilerde son yılların en önemli sorunları. Bugün bu sorunların çözümünde kapitalist sanayileşmenin vardığı boyut da yetmemektedir. Aksine bugün Kapitalizm, insanlığında ötesinde dünyayı, bütün canlıları, doğayı katletmektedir. Kapitalist sanayileşmenin vardığı boyut bugün insanlığın önünde büyük bir ekolojik sorun oluşturmuştur.

Bir yandan da bu sorunların bedeli, III dünya Ülkeler halkları tarafından açlık ve yoksullukla ödenmektedir. Emperyalistler, sorunları ve kâr hırsları nedeniyle kendi iç ilişkilerinde de yeni rekabetlere yönleşlerdir.

Avrupa ve Japonya'daki ekonomik büyüme uluslararası ticarete etkisini hissettirmesi sonucu, ABD'nin kâr alanlarında bir daralma olmuştur. İlk defa Almanya'nın dünya ihracatında ABD'yi geçmesi ve Japonya'nın üst sıralara sıçraması, ekonomik rekabetin ağırlıkla bu ülkelerde ön plana çıkması, bu ülkeleri, yeni pazarlar bulmaya ve haliyle yeni paylaşım alanlarına yöneltmiştir.

Haliyle rekabet, belli konsesuslarla yürütülmektedir. Tek tek ülkelerin kendi aralarında girdikleri rekabetten çok, bu ülkelerin değişik biçimlerde içinde oldukları çok uluslu şirketler arası rekabetin ön plana geçmiş olması böyle bir konsesusu zorunlu kılmaktadır. Böylece bugünün emperyalist siyaseti tek tek ülke devletlerinin yayılmacılığından ziyade, daha global bir yayılmacılık arz ediyor. Uluslararası para fonu da bu anlamıyla daha global işlevleri yerine getiriyor. IMF, özellikle III Dünya ekonomilerine müdahale ederken, onlara reçete sunarken, ABD'nin çıkarlarından ziyade, ABD'li şirketlerin de içinde yer aldığı çok uluslu şirketlerin çıkarlarına göre ekonomik ve siyasi düzenlemelere gidiyor.

Son yıllarda, ekonomik büyümenin ve rekabetin ortaya çıkardığı dönemsel sorunların çözümünde Doğu Bloku ülkeleri -ki bu ülkeler bugün blok olma özelliğini hızla yitiriyorlar- emperyalist ekonomi açısından gökten ararken yerde bulunan büyük bir nimet. Doğu Bloku Ülke pazarlarının bu kadar geniş ve birdenbire hızlı bir biçimde emperyalist ekonomilere açılması emperyalistlerin bile tahmin edemedikleri bir hızlilikte oldu. Bir dönem sonra 1945'ler sonrası soğuk savaş politikalarından artık vaz geçen emperyalist blok bunun yerine dünya siyasetinde "insan hakları" "hür dünya" gibi söylemleri ön plana çıkararak ılımlı(liberal) ve barışçı bir çizgiye yönelmiş gibi gözüküyorlar. Bu barışçı gibi gözükün siyasetin arkasında, süngüler, her zamanki gibi kılıfta hazır bekletiliyor. Yayılma ve sömürücü karakteriyle III Dünya, diğer ülkelerde sempati göremeyen ABD ve diğer emperyalist devletler, "özgür dünyanın garantörü" maskesini takarak III Dünya ülkelerine müdahale ederken, bir taraftan da Doğu Bloku ülkelerinde gelişen siyasi ve sosyal mücadeleleri kendi siyasi sistemlerine doğru entegre etmektedirler. Bunun etkisi bugün çok bariz bir biçimde gö-

rılmektedir. Böylece gelinen noktada "sosyalist ülkeler"deki toplumsal muhalefetler kendilerini, Kapitalist sistemlerin siyasal söylemleriyle ifade etmişlerdir. Ta biki bu sonuca yönelişin altında "Reel Sosyalist devletlerin siyasal ve ekonomik uygulamalarının önemli bir rolü vardır.

Bu ülkelerde yıllardır süren " Reel Sosyalist"ekonomi ve politikalar iflas etmiş ve sosyalist rejimin siyasal karakteri toplumsallığını yitirmiştir.

Kitlelerin politikleşmesi durdurularak siyasal alanda bir tekelleşme yaratılmış ve herşeyin karar vericisi yukarısı denilen parti olmuş ve kitlelerin politik olma kriteri "komünist parti"ye bağlılıklarıyla ölçülmüştür.

Önemli kararlar, planlamalar, bakanlıklar, parlamento üyeliğine atamalar, mevki yükselmeleri, yerel sorunlar ulusal sorunlar, yargı yürütme ve yasama gibi toplumun yaşamında en önemli kararlar "komünist partiler"in merkez komiteleri tarafından belirlenmiştir.

İdeolojik alanda ise tek merkezcilik, herşeyi söyleyen ve her derde deva olan bir doğmatizm, maksizm adı altında topluma sunulmuş, toplumun çok yönlü ve eleştirel düşünme ve özgür bilgi üretme kanalları tıkanmıştır

Ekonomik alanda ise tam bir atıllılık yaşanmış, ekonomik büyüme durmuş, toplumun en temel ihtiyaçlarının üretiminde bile zorluklar baş göstermiştir. Yukarıdan aşağıya doğru örgütlenen "Sosyalist Ekonomi" bir türlü yeni bir ekonomik sisteme dönüşmemiştir. Ekonomideki bu tekelleşme üretici güçlerde gelişmeyi durdurmuş ve üretim araçlarının kalite düzeyi kapitalist ülkelerdeki teknolojik gelişmenin gerisinde kalmıştır.

Bağımsız siyasal örgütlenmelerin yasaklanması, halka güvenme ve böylece en ücre köşelere kadar örgütlenmiş gizli servisler, muhalif güçlerin ağır kovuşturmalara uğraması, bu ülkelerde, bırakalım halk yada prole tarya demokrasisini, batı türünden burjuva demokrasisini bile aratır hale getirmiştir. Geniş tabana dayalı bir demokratik hukuk sisteminin olmayışı, halk insiyatifi nin geçersiz kılınması, ulusal haklarına sahip çıkmaya çalışan uluslara baskı yapılması, değişik düşüncelerin kendini örgütleyebilmesinin engellenmesi ve benzeri bir dizi olumsuzluklarından dolayı, Reel sosyalist

kimlikleriyle daha fazla devam edemeyen Doğu Bloku Ülkeleri ringe havlu atmışlardır.

Yukarıda belirtilen olumsuz özellikleriyle, Kapitalist Sistemler karşısında hiç bir üstünlüğe sahip olamayan bu ülkeler gelinen noktada, serbest piyasa ekonomisine yönelerek kapitalist devletler olmaya doğru yol alıyorlar. Bu haliyle bu ülkelerde toplumun refahının artmasını, sosyal düzenlemelerin gelişmesini beklemek hayaldir. Öyle görünüyor ki, bu ülkelere giren kapitalist gruplar şimdiden işsizliği, enflasyonu, yoksulluğu, sınıf farklılıklarını ve birçok sosyal problemi körükliyor. Bugün Doğu Almanya, SSCB, Romanya'da bu örnekleri görmek mümkün.

Emperyalizm aslında, kısmi büyümenin ve bazı alanlardaki gerilemenin verdiği bir dizi sıkıntıyı yaşıyor. Buna rağmen sosyalist ülkelerdeki bir dizi problemin çözümünde kendi ekonomik ve politik sistemini uygulaması ve bunun "sosyalist" ülkelerde kabul görmesi "yeni bir dönem" in başlaması olarak adlandırılabilir.

Evet artık iki kutupluluktan bahsetmek yerine tek kutupluluktan dem vurmamak, emperyalizmin gururunu okşuyor. Bunun verdiği cesaret ve hırsıyla dünya siyasetini belirlemek isteyen ABD ve diğer emperyalist güçler zaman zaman III Dünyü ülkelerine "yeni dünya düzeni" için askeri çıkartmalar yapıyor. Son Malta görüşmelerinde eski Yalta antlaşmasına son verdikleri anlaşılın ABD ve SSCB yeni antlaşmalarla artık daha da içiçe geçmiş çıkarlarının planlamasını yapıyorlar. Gorbaçov "Avrupa evi"nden bahsediyor, kendisini Avrup Kapitalizmi'nin tarlasında görmek istiyor.

Bugün dünya üzerinde yeni bir paylaşımın izleri Ortadoğu'da bariz bir biçimde gözüküyor. Meksikalıların bir deyişi var; "Tanrı bizden çok uzak, Amerika ise çok yakında". Bu deyiş bağımsızlık savaşında Meksika Halkı'nın burnunun dibindeki ABD gibi dev bir devletle savaşta yalnızlığını anlatıyor olsa gerek. Ancak, öyle gözüküyor ki Tanrı "Kutsal Topraklar" olarak varsayılan Oradoğu'ya da yakın değil, ama ABD oraya da çok yakın.

Bugün iletişim araçları ve askeri teknolojideki hızlı gelişmeler nedeniyle, ABD ve diğer yayılcı güçler, kendilerine binlerce kilometre uzaklıktaki ülkelere kısa bir süre içinde işgal edebiliyorlar. Bilindiği

gibi Irak'ın Kuveyt'i işgali nedeniyle gündeme gelen yeni bunalımlı duruma ilk tahamülsüzlük ve saldırma isteği ABD ve bazı emperyalist devletler tarafından oldu.

Yakın zamana kadar Ortadoğu'daki siyasi sorunların çözümünde ABD ve SSCB'nin arasındaki güç ilişkileri önemli bir rol oynamıştı. Her ne kadar bu iki gücün dışında, Ortadoğu'nun statükosunu zorlayan bazı bağımsız güçler zaman zaman devreye girmiş isede, uzun vadede bu güçler üçüncü bir faktör olamamışlardır. Bugün ABD ve Batı devletlerinin Ortadoğu'ya yönelik siyasi çözümleri III Dünya ülkelerini bundan sonra nasıl bir siyaset ile yöneteceklerini açığa çıkarıyor. Şu an gözlenen şudurki Irak'ın Kuveyt işgali öncesi, ABD ve diğer emperyalist güçlerin, Ortadoğu'daki askeri gücü ve yayılma alanıyla Kuveyt işgali sonrası askeri güç ve yayılma alanları -nın arasında büyük fark vardır. Bugün gerek emperyalist güçlerin askeri yığınağı, gerek bölge devletlerinin satın aldıkları askeri teçhizat ve silahlar nedeniyle bugün Ortadoğu Halkları tam bir savaş kuşatması altındadır Bölge devletleri bu savaş durumunu vesile ederek iç politikada da anti-demokratik uygulamaları ve faşist yönlemleri iki katına çıkarmışlardır. ABD ve diğer batılı devletler tarafından tam da "yeni bir düzen" kuruluyor. bu ülkelerde bugün bizzat devlet tarafından gündeme getirilen baskılar, işkenceler ve öldürme olayları yoğun bir biçimde yaşanıyor. Enflasyon, hayat pahalılığı, rüşvet zamlar ve ekonomi alanında daha bir çok yıkımlar birbirini takip ediyor. Bütçelerin büyük bir kısmı askeri harcamalara yatırılıyor. Ellerinde kalan silahları Güneye kaydıran emperyalist güçler, silahlarını buradaki ülkelere satarak oralarda "barış" tesis etmeye çalışıyorlar(!) Böylece Irak da bu "yeni dünya düzeni" içinde yerini almaya çalışıyor(!)

Bugün Ortadoğu açık bir askeri işgal altındadır. Ve bu askeri işgal uluslararası hukuk kurallarına sığınmalarak, oradaki terimlerle ifade edilerek mazur gösterilmeye çalışılıyor. Uluslararası kamuoyunda kendi politikalarının haklılığına zemin hazırlayarak, bu krizi, kendi lehine çözmeye çalışan ABD, bir yandan Körfez bölgesine daha fazla asker yığarken, diğer yandan da Avrupa'da tahliye etmek zorunda kaldığı askeri tesislerini, kalıcı olmaya yönelik bir biçimde Ortadoğu'ya tesis etmeye çalışmaktadır. Bu, ABD'nin her zamanki klasik ya-

yılma politikasıdır.Bir dönem SSCB'ye ve "Komünist" ülkelerle karşı,"Batı devletlerini koruyorum" diyerek askeri üslerini Avrupa'ya inşa ettiren ABD, şimdi de Irak a karşı, Arap devletlerini ve diğer bölge uluslarını koruyacağım vesilesiyle,askeri gücünü,Ortadoğu'ya tesis etmektedir. Onlar açısından artık düşman, "Kuzeyde değil, Güneydedir".

ABD'nin Ortadoğu'da başgösteren Kriz'de birinci derecede çözücü role soyunmasında birçok çıkarlar söz-konusudur.Ortadoğu'daki petrol hala dünyada petrol ihtiyacını karşılayan en büyük kaynak durumunda.Ortadoğu petrolunu çok ucuza satın alan uluslararası petrol şirketlerinin karşılaştıkları en büyük zorluk, petrol fiyatlarının belirlenmesinde, bu şirketlere muhalefet eden ve petrolunu ucuza satmak istemeyen devletlerin olmasıdır.Petroldeki bazı ani fiyat yükselişlerinin dünya ekonomisinde yarattığı dalgalanmalar, ülke ekonomilerinde enflasyona,ekonomik krizlerin büyümesine neden olmaktadır. 1970 sonrası "petrol Bunalımı" kapitalist ekonomileri büyük bir krizin eşiğine getirdiği bilinmektedir. Ekonomilerinin temel alt yapısı ve gelir kaynağı olan petrol, Ortadoğu ülkelerinin siyasi ve ekonomi alanlarında kullandıkları en büyük silah olma durumunu hala koruyor. Bu ülkeleri dize getirmenin yolunu bu silahı ele geçirmek olduğunu bilen ABD, Ortadoğu'nun üzerine akbalar gibi tünemeye devam edecektir.Diğer yandan, kendi iç sorunlarıyla uğraşan ve uluslararası sorunlarda caydırıcı güç konumunu gün geçtikçe hızla yitiren SSCB ise, Ortadoğu'de eski etkisini kaybetmiş gözüküyor.Hatta ABD ve Batı'nın Körfez krizindeki tavrını destekliyor.ABD ile artık silahlanma yarışına girip ona rakip olmak istemeyen SSCB, savunma bütçesini kısarak daha fazla , parayı, savunma dışı alanlara aktararak ekonomisin modernize etmeye yöneliyor.Ayrıca "ülke" sinde ortaya çıkan ulusal ve sınıfsal muhalefete ABD'nin fazla destek vermemesini, hatta onunda desteğini alarak "ülke"sini batı ülkeleri türü bir yapıya dönüştürmek çabası içindedir.Baltık uluslarının kendi bağımsızlıklarını ilan etmeleri karşısında Sovyetlerin katı tutumunu,ABD ve Batı devletlerinin desteklemesi,Sovyetlerin bir iç sorunu olarak görmesi ve bu konuda Almanya ile yapılan antlaşmalar, ABD,Batı ve SSCB arasında yeni

konsesusların oluştuğunu gösteriyor.

Herhalde bu konsesusdur ki yıllardır Irak'ın yanında gözüken SSCB bugün ABD'nin Irak'ı işgal planına "okey" demektedir. SSCB'nin Ortadoğu düzleminde etkisinin azalması, ABD'nin yanında diğer emperyalist güçleri de Ortadoğu'da daha çok söz sahibi olmaya yöneltmiştir. Haliyle bu devletler Ortadoğulu ülkelerle ilişkilere girerken birbirinden farklı politikaları da gündeme getirebiliyorlar. Her kesimin kendi devlet çıkarları birinci plana geçmesi nedeniyle Körfez Krizi'nin "çözüm"üne yönelik herhangi bir askeri operasyon fikri bütün emperyalistler tarafından tam benimsenmiş değildir.

Japonya'nın "biz dünya polisi değiliz" gibisinden açıklamaları da gösteriyorki, Ortadoğu'da böyle bir savaşı, bu güçler göze alamıyor.

İngiltere askeri çözümleri zorlarken, Fransa ve SSCB şimdilik diplomatik kanallara umut bağlamış gözüküyorlar. Böylece Ortadoğu'da bir gün savaş rüzgarları, diğer gün liberal, ertesi gün tekrar savaş rüzgarları eserek siyasi tansiyon yüksek tutulmaktadır.

Hep belli güçlere yaslanarak yürütülen devlet politikalarından dolayı, Ortadoğu'daki bölge devletleri, bir çıkmaz ve kriz ile karşı karşıya gelmişlerdir. ABD'ye karşı bir güç dengesi oluşturan SSCB'nin artık kısmen devre-dışı kalması nedeniyle, şimdiye dek SSCB'ye sırtını dayayan güçler, bugün yalnız kalmanın paniği ve şaşkınlığı içindeler. Irak ise bu boşluğu, kanramanlık rüyalarına kendini kaptırarak bölgede yeni bir güç ve denge unsuru olmayı hedeflemektedir. Ortadoğu'da güç ilişkilerinin değişmesinin de büyük bir rol oynadığı bugünkü bunalımlı durum aslında, Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinden önce açığa çıkmıştı. Hatta Kuveyt işgalinden bir ay önce KYP genel sekreteri Celal Talabani Fransa'da bir basın toplantısında Irak'ın Kuveyt'i işgal edileceğini belirtmişti. Bu anlamıyla ABD'nin yada ABD'li çevrelerin Irak'a aslında yarım göz kırptığı da iddia ediliyor. Bugünlerde Busch'un ABD'de bu iddialar karşısında hesap vermek zorunda kaldığı ve zorlandığı bilinmektedir. 1980'lerde İran'a başlattığı savaşta da ABD ve diğer batılı devletlerden destek gören Irak devleti, Arap ülkelerinin büyük bir kısmını da yanına alarak yıllarca Ortadoğu'da kan dökmüştür. Önünde sorun olarak

gördüğü güçleri,hiç bir hesap verme kaygısı taşımadan ve hiç bir çekintisi olmadan zorbalıkla ve saldırganlıkla çözmeye çalışan Irak devleti ve Saddam Hüseyin,bu politikasını batıdan aldığı her türlü destekle yürütmüştür.1988'de Kürdistan'da kimyasal silahlar kullanarak binlerce Kürdün ölümü ve yaralanmasına neden olan Irak'ın, uluslararası düzeyde hatırı sayılır bir tepki görmemesi, bu saldırganlığının ve cesaretinin nerelerden ve hangi güçlerden kaynaklandığını göstermektedir.

Daha önceleri küçük Arap devletleriyle birleşme çabalarına giren Irak, bu çabalarında yeterli ilgi ve güveni görememişti.Petrol rezerveleri bakımından dünyanın sayılı ülkeleri arasına giren Kuveyt, hem fazla üretim yaparak düşük fiatla petrol satıyor, hem de bu politikasıyla, ekonomisi yıkım noktasına gelmiş ve tek geliri petrol olan Irak'ın petroldeki pazarlık gücünü düşürüyordu. Ayrıca Kuveyt'in yer altında Irak petrolunu çalıştığı iddiası ve Irak'ın Kuveyt'e borçlarını ödeyememesi

gibi nedenlerin olması da eklenince, Irak'ın Kuveyti işgal etmesi, Saddam için yeterli "nedenler"i oluşturmaktadır.Arap Alemi'nden destek bulabilmek için Arap milliyetçiliğini çıkış noktası yapan Saddam Hüseyin,aynı zamanda Kuveyt'in yakın tarihe kadar "devlet olmadığı"nı da işleyerek bir"tarihsel gerçekliği"yeni keşvetmiş bir "tarihçi" olarak,Kuveyt işgalini hukuki bir çerçeveye yerleştirmek istemektedir. Küçük devletlere bölünen, her dönem kaderi başkalarının çizilen ve ezilmişliğin verdiği komplekslerle kendini Saddam'ın işlediği milliyetçilik ideolojisinde bulan Arap halklarının bir kısmı, ABD'yi ve Batı devletlerini daha da zor duruma sokmuştur. Zaten ABD'ye öteden beri var olan tepkiler bugün daha da güçlü bir tepkiye dönüşmüş gözüküyor.Haliyle ABD'nin hesaplaşması sadece Saddamla değil Arap halkları ile de başı dertte ve sıkıntıda.

ABD bu sıkıntıyı yaşarken, çözüm yolunu yine bölge devletlerinin kendisine yardım etmesinde görüyor.·

Bu misyonu kabul etmeye hazır görünen devletlerden biri de Türkiye Devletidir. T.C'nin gönülseverlik ve işgüzarlıkla tankların yönünü Irak'a çevirmesinde ve bir İsrail rolü üstlenmek istemesinde bir çok hesaplar vardır. T.C ABD'ye olan bu yardımseverliğinin ilk adını önce iç politikada aldığı bir dizi baskıcı karar -

nameler ve faşist uygulamalarla, dış politikada ise verdikleri sözler ve ödümlerle kanıtlamış gözüküyorlur.T.C Batı'nın yeni keşvedilmiş çocuğu gibi şimdilik sıvazlanıyor.

Dikkatlerin Irak'a yöneldiği anı fırsat bilerek Kürt Ulusal Muhalefetini kökten yok etme rüyuları gören T.C,uluslararası kamuoyunda tepki görmemesinin de verdiği cesaretle binlerce Kürdü kendi topraklarından sürmektedir.Şırnak ve Botan'da yüzlerce köy boşaltılmış durumda. Evler,ormanlar,hayvanlar yakılmaktadır. Evlerini terk etmek istemeyen köylüler tutuklanmakta ve bazıları "terörist" adı altında kurşunlanmaktadırlar. Bugün Kürdistan'da politikayı T.C'nin generalleri belirlemektedirler.T.C'nin en üst siyasi kurumu olan Meclisin Kürdistan Halkı'nın mücadelesini engelleme doğrultusunda çıkarttığı kararnameler ve yasalar, T.C'nin generalleri ve Ordu'sunun Kürdistan'da uyguladıkları terör ve sürgün politikasında, yalnız olmadıklarını ve gerekli siyasi desteği aldıklarını gösteriyor. Bugün T.C ordusu

Kürdistan'da uygulayagelen politikalarının meşruiyetini Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kendisine verdiği siyasi destek ve sorumluluktan alıyor. Her ne kadar bazı demokrat ve yurtsever Milletvekilleri,mecliste Kürt Halkı'ndan yana tavır koyuyor iseler de,mecliste egemen olan Kemalist ideoloji karşısında bir varlık gösteremiyorlar. Hatta bu Milletvekilleri'nin hakkından "İdam Dosyaları"nın hazırlandığı bilinmektedir. Kürdistan'da insan haklarına uyulmayacağıın kararını bildiren Hükümet, daha önce verilmiş idam kararlarının infaz edilip edilmeyeceğini Meclis'te tartışırken de, eğilim itibarıyla, Ordu'nun Kürdistan'da teröre devam etmesine davet çıkartmış oluyor. T.C'nin Körfez Krizi'nde aktif rol almak istemesinin arkasında yatan en önemli nedenlerden bir tanesi de Körfez Krizi çözümünde muhtemel oluşabilecek bir "Kürt Devleti"ne karşı olan kaygılarıdır. Böyle bir "tehlikeye" en önce kendi egemenliği altındaki Kürdistan'da en aza indirmeye çalışan T.C , bununla da yetinmeyip Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmelere de müdahale etme yolları aramaktadır. Bugün ABD ile aynı düzlemde yer alarak Körfez Krizi'nde aktif rol almaya çalışan ANAP Hükümeti politikasının ana eksenine, ABD'nin Türkiye'deki Üsleri rahat kullanabilme

ve Irak'a karşı muhtemel bir savaşta Türkiye'ye Kuzey den bir savaş cephesini açtırmayı koymuştur. Bu politika hem Türkiye'nin Kürt Sorunu'nda kurtulma ve Musul-Kerkük'e yerleşme isteğiyle, hem de ABD tarafından Ortadoğu'da oluşturulacak güvenlik sistemiyle çakışmaktadır. T.C'nin ve diğer bölge devletlerinin Ortadoğu'nun muhtemel yeni oluşacak dengelerinde söz sahibi olma hesaplarının tutup tutmayacağı biraz da üzerinde oynanmak istenen Kürt Halkı'nın tutumuna bağlıdır

Bugün Kürt Halkı ve siyasi güçleri, Körfez Krizinde kendi ulusal çıkarlarını temel alan bir politik tutum takınmaktadırlar. Hem Kürdistan'da süren Ulusal Mücadele hem de Kürdistan'ın jeopolitik konumu itibarıyla Kürtler Körfez Krizi'nde kendi aktif bağımsız politikalarıyla yer almak durumundadırlar. Ortadoğu'da söz sahibi olmak isteyen güçler Kürt Muhalefeti'ni kendi yanına ve denetimine almak ve karşı devletlere karşı bir koz olarak kullanmak, böylece Kürdistan'a yerleşmeyi hedeflemektedir. Irak Rejimi daha Kuveyt'i işgal etmeden önce, Kürdistan-i güçlerle görüşmeye oturmuş ve kendisine karşı bir silahlı güç olan Kürt Muhalefeti'ni kazanmaya çalışmıştır. Lakin yapılan görüşmelerden sonra Saddam Rejimi ile Kürtler arasında antlaşmaya varılamamıştır. Dahı sonrasında Süleymaniye'de Kürtlerle konuşan Saddam Hüseyin Kürtlere beş yıl sonra özgürlük vaat edeceğini söylemiştir.

1988 yenilgisinden sonra politik çalışmalarını ağırlıklı olarak uluslararası diplomasiye yönelten Güney Kürdistanlı siyasi güçlerin önemli bir bölümü, bugün Körfez Krizi'nde de diplomasi faaliyetlerine ağırlık vererek kendilerinin de bir güç olduğunu ve bu krizin çözümünde uluslararası platformlarda yer alması gerektiğini ve "açıklık"tan yana bir politika izlediklerini vurgulamak tadırlar. Genelde Kürt Hareketleri krizin başında günümüze kadar açık bir politika izlemiş ve gizli antlaşmalardan kaçınmıştır. Bir yandan, Irak'ın Kuveyt'i işgali kınanırken, diğer yandan ABD'nin muhtemel bir Irak işgaline karşı çıkmıştır. Bu güçlerin ülkedeki önerileri ise, gerici Saddam Yönetimi'ne karşı Arap Muhalefet odaklarıyla bir iç cephe kurma yönünde olmuştur.

ABD ile ilişkilerde açıklık politikasını uygulayan Güney Kürdistanlı güçler bu tutumlarıyla uluslararası alanda olumlu bir tutum takınmışlardır. Bilindiği gibi 1970'lerde

İran kanalları kullanılarak ABD ile geliştirilen gizli ilişkiler, Kürt Hareketi'nin hem askeri-politik yenilgiye uğramasına, hem de ciddi itibar kaybına yol açmıştır.

Gelinen noktada hergün yeni bir çözümün gündeme geldiği Körfez Krizi'nde, bazı Arap devletleri ve Avrupalı devletler savaş dışı çözümlerden yana.Savaş dışı çözümlerden yana olan güçler, ağırlıklarını henüz tam hissettire - bilmiş değiller. Aynı güçlerin,bazan son çözüm "savaş"demelerine bakıldığında Ortadoğu'da bir savaşın çıkacağı olası. Bir başka ihtimal ise, bu krizin uzun bir süreyi kapsayacağı ve dünya politikasında bir dönem gündemde olacağıdır.Haliyle krizin nasıl çözüleceğine yönelik kesin bir şey söylemek olanaklı değil.Çünkü, Ortadoğu'da ABD tek başına gelişmeleri belirleyecek durumda değildir.Yada hiçbir güç gelişmelere tek başına egemen olamaz.

Bugün çağımıza baktığımızda dünya toplumları ikiye bölünmüş durumda;Aşağıdakiler ve yukarıdakiler Emperyalist ülkeler bugün III Dünya Halkları'nın sömürgeleştirilmesi, ordaki zenginliğin yüzyıllardır talan edilmesinin üzerinde refah içinde yaşıyorlar. Bugün dünya çapındaki sorunlar III Dünya Ülkeleri ile Emperyalist Ülkeler arasında gündeme geliyor.Bu sorunların çözümüne yönelirken, emperyalist ve sömürgeci devletlerle çatışma içine girmek zorunda kalan III Dünya halkları ve uluslarının yanında yer almak,uluslaşma ve demokratikleşme mücadelesiyle bağlar kurmak, bugün, enternasyonalist bir görev olarak Batı toplumlarının ve ezen ulus devrimcilerinin önünde duruyor.Kendi toplumunun siyasal kavgasını veremeyen,içinde yaşadığı halkın siyasal sorunlarını temel çıkış noktası yapamayan III Dünya Ülke devrimcileri, ne Batılı devrimcilerden ne de ezen ulus devrimcilerinden gerekli destek ve dayanışmayı göremezler.

GÜNCEL DURUM

Resmi T.C yetkililerinin de beyan ettikleri gibi, bugün Kürdistan'da bir savaş sürüyor.(*). Bu savaşın faturasını her boyutta Kürt halkı ödüyor, acısını Kürt halkı çekiyor.

T.C'nin Kürt halkına karşı açtığı bu yoketme savaşının yıkım boyutu, sadece Kürt savaşçılarına ve sivil yurttaşlara yönelik fiziksel yoketmelerle katliamlarla sınırlı değil. Kürt toplumu bugün, çok boyutlu ve etkileri belki de yıllarca silinmeyecek bir yıkımla karşı karşıyadır. Ekonomik kaynakların tahribatı, ormanların, doğal kaynakların talanı, yok edilmesi, belirli stratejik bölgelerin boşaltılması, devlet terörü ve ekonomik sefaletten kaynaklanan göçler, sürgünler... Bunlar, savaşın yarattığı korku, terör ve dehşet ortamının ilk görüntüleri yada sonuçları. Ayrıca bütün bu olayların toplumda yarattığı toplumsal-psikolojik çöküntüler, halkın yarınına olan güvensizliği ve belirsizliği. Bunlar bugün savaşın bir yönünü anlatıyor. Savaş ortamının herkese gösterdiği başka bir gerçeklikte var kuşkusuz. Kürt halkı T.C'nin bütün saldırı ve vahşetine rağmen teslim olmadı. Onurunu, kimliğini ve kişiliğini Türk işgalci güçlerine karşı korumasını bildi. Eğer böyle olmasaydı zaten, "Doğuda savaş var" gibi alalade basit olaylar için kolayca sarfedilmeyecek deyimler kullanılmazdı. Kaldığı son günlerde Nusaybin, Silopi, Cizre gibi Botan'ın çeşitli merkezlerinde başlayarak Kürdistan geneline yayılan

(*) Bu savaş için kullanılması gereken en doğru tabir Ulusal Kurtuluş Savaşıdır. Bu kavram, Kuzey Kürdistan'ı da içeren bir Türkiye bütünlüğü için tartışılan " iç savaş mı", " iç barış mı" gibi ikilemelerin ötesinde bir içeriği sahiptir. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın hedefi işgalci-dış gücün ilk elden kovulmasıdır. Bu özelliğiyle iç savaş kavramıyla karşılanamaz. Bu savaşın (UKS) bir tarafı işgalci Türk güçleridir. Diğer tarafı ise, başta öncü yurtsever Kürt Savaşçıları olmak üzere, Kürt Halkı'nın geniş bir kesimidir. Buradan bir parantez aç-

intifada eylemleri "Savaş" kavramının içini dolduruyor. Çünkü eğer ortada bir savaş varsa, doğallıkla bu savaşın taraflarında var demektir. Bu savaşın bir boyutu T.C ile PKK gerillaları arasında bir düelloyu andıran biçimde gelişirken, diğer yandan ise Kürt halkı intifada eylemleriyle bu savaşta yerini alıyor. 1984 Ağustosundan bu yana devam eden gerilla eylemleri ve bugün yaşanan kitlesel direnişler Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinde yeni bir evreye girildiğini gösteriyor. Kitlelerin korku çemberini yararak, kitlesel direnişlere geçmeleri, T.C güçlerini hazırlıksız yakaladığı ve onları paniğe soktuğu gözlenmektedir. Şimdi hep bir ağızdan alarm zilleri çalıyorlar, milli birlik, bütünlük çığlıkları ile zirveden zirveye koşuyorlar (zirve ekip zirve biçiyorlar). Öte yandan, ileride de değineceğimiz gibi, PKK da kendi silahlı eylem çizgisiyle intifada eylemleri arasında uyumlu bir bağlantı kurabilme, bunları ortak bir doğrultuya kanalize edbilmenin ne gücüne, ne de anlayışına sahip

Kürt halkının ulusal başkaldırısı, Türkiye'deki tüm politik gelişmeleri şu veya bu biçimde etkiliyor, onlara nüfuz ediyor, yön veriyor. Türkiye ve Kürdistan siyasal gündeminde söz ve karar sahibi olmak isteyen tüm politik güçler, bugün, Kürt sorunu karşısında bir tavır belirlemek zorunluluğu ile karşı karşıyadırlar. Üstelik Kürt sorunu, bugün sadece Türkiye'nin değil, uluslararası düzeyde de temel bir tartışma sorunu haline gelmiştir.

ULUSLARASI GÜNDEM ve KÜRT SORUNU

Bizatihi Kürdistan'daki silahlı savaş, İran-İrak savaşının bitiminden hemen sonraki gelişmeler, Avrupa'ya yayılmış kalabalık bir Kürt göçmen nüfusu ve Kürt politik mültecilerinin varlığı gibi etmenler, Kürt sorununu uluslararası gündeme taşıyıcıları oldular. Kürdistan ve Kürtlerle ilgili gelişmeler, hem batıdaki ilerici-demok-

---

(* devamı) -rak şunu da belirtmek gerekir. T.C, Kürdistan'da, hatırlı sayılır bir yandaş topluluğunu kendisine çek ebildi. Köy Koruyucuları, Aşiret Örgütlenmeleri bütünüyle Kürtlerden oluşuyor ve bunlar, PKK'ya karşı yürütülen ordusaldırılarında kullanılıyor. Bu yönüyle tabiki, T.C'nin Kürdistan'da yürüttüğü savaşı içselleştirdiğini söyleye bilyeriz (iç savaşın kürtleştirilmesi).

ratik kamuoyunun ilgisini, hem de Batılı devletlerin ilgisini çekti. Bu yeni gelişmeler, başta ABD ve Batılı emperyalist güçler olmak üzere tüm güçleri, Kürt sorunu karşısında yeni çözüm arayışlarına itti. Ortadoğu'da temel vazgeçilmez çıkarılara sahip Batılı emperyalistler, bölgenin temel problemlerinden biri olan Kürt sorununu kendi alanlarına almış ve çözüm programına başlamış bulunmaktadır.

kendi gündemlerine almış ve çözümüne yönelik belirli programları kesinleştirmiş görünüyorlar.

Batılı emperyalist güçler, Kürdistan'ı işgal eden bölge devletlerinin toprak bütünlüğüne helalgetirmeden, başka bir deyişle varolan siyasi devlet sınırlarını değiştirmeden, Kürt sorununu "çözme" çabası içine girmişlerdir. Batılılar artık "yeni çözüm" biçimlerinde söz ediyorlar. Zira "eski çözüm" biçimi de gene bugünkü damgasını taşıyor. Bu çözüm, Kürdistan topraklarının, emperyalist güçlerin denetimi ve kontrolü altında yöre devletleri tarafından parçalanması, Kürt ulusal haklarının tammatnam biçimindeydi. Bugün Kürt sorununa "sıcak" ilgi gösteren batılı emperyalistler gerçeklikte ise, Kürdistan'ın parçalı ve işgal altındaki statüsünün belirlenmesinde birinci derecede rol oynadılar. Dün, Kürt ulusal haklarının gasp edilmesinde birinci derecede oynayan bu güçlerin sıcak ilgilerini esirgememelerinin sebebi hikmeti nedir peki? Çok açık ki, burada dün olduğu gibi, bugünde aynı emperyalist çıkarlar, bölgeye yönelik aynı hesaplar devrededir. Burada batılı burjuvademokrasininin normları veya ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı (self-determinasyon)'na riayet etme son derece tali planda kalmaktadır. Kürt sorunu bugün salt Türkiye'nin değil, bütün bir Ortadoğu'nun "aşıl topuğu"dur. Artık hiçbir uluslararası güç Kürt ulusal hareketinin taşıdığı "potensiyel tehlike"yi görmezden gelemiyor. Kürt ulusal hareketinin bağrında taşıdığı devrimci dinamiği gören tüm güçler, vakit geçirmeden daha şimdiden tehlikeyi önlemeye yönelik işbirlikçi alternatifler hazırlıyorlar.

Kürt Sorunu, Batılı emperyalistlerce Ortadoğu'nun işgalci devletleri için başlı başına bir istikrarsızlık unsurudur. Ortadoğu'nun dört devleti (Türkiye, Irak, İran, Suriye) tarafından işgal altında bulundurulmuş Kürdistan ve bununla bağlantılı olarak Kürt sorunu, bu özelliğiyle dört işgalci devletin sorunu olmanın ötesinde özellikler arz ediyor. Ortadoğu'yu temel hayati çıkar ve sömürü alanı olarak gören Batılı emperyalistler ve ABD'nin yanısıra, SSCB ve Arap dünyası için de bu "istikrarsız-

lık ögesi" ciddi tehlikeler taşıyor.Bir istikrarsızlık unsuru olan Kürt sorununun kendi haline,serbest bırakılması, yada ilgiden uzak tutulması, bugünde kimsenin hesaplamiyacağı sonuçlara yolaçacaktır.Öyleki bölge statükosunu altüst edebilir, bugünkü kurulu dengeleri bozabilir.

Dolayısıyla,Ortadoğu'da çıkarı olan Emperyalistler Kürt Hareketinin taşıdığı potansiyel tehlikeleri bertaraf edebilmek için sorunun doğrudan muhataabı olan taraflara -ki bu taraflar işgalci devletler ve Kürt Ulusal Hareketinin bugün oldukça dağınık bir karakter arzeden çeşitli bileşenleridir.- "Demokratik ve insancıl" çözümler öneriyorlar.

Ulusal Kurtuluş Savaşları karşısında oldukça engin deneyimlere sahip bu güçler, Kürdistan Topraklarının ve Kürdistan'nın bugünkü bölünmüşlük statusünü kendileri için taşıdığı vazgeçilmez stratejik rol ve çıkarlarının salt askeri bastırma metotlarıyla korunmayacağını biliyorlar ve bu yüzden, Türk devleti, diğer ilgili çıkar ortaklarına bunun ateşle oynamak olduğunu telkin ediyorlar. Askeri çözümlerin "geçersizliği"ni ilan ediyorlar.

Batılı emperyalistler Kürdistan topraklarının öneminden yada Kürt Sorununa sahip bölge devletlerinin kendileri için taşıdıkları "değer" den vazgeçmeyeceklerine göre; yukarıda belirtilen, Kürt Sorununun çözümüne ilişkin, taraflarının uygulamaya soktukları "sivri çözümler"i törpülemeye sivriligi gidermeye çalışıyorlar.

Bilindiği gibi, Ortadoğu üzerindeki süper güçlerin nüfuz mücadelesinde Kürdistan Toprakları önemli stratejik bir konuma sahiptir.Belirtelimki bu stratejik konum, yüzyıllardan beri savaşı Kürt Ulusunun, kendi ulusal istemleri doğrultusunda zafere ulaşmamasında da anahtar rol oynadı.Kürt Topraklarının emperyalistleri, hegemonyacı güçlerin iştahını kabartması yeni bir olay değil. Kürdistan, kendi tarihinde -kısa kesintileri saymasak- hemen her zaman hegemonyacı güçlerin (Bizans,Pers,Osmanlı,Safevi Rusya,İngiltere, Almanya,Fransa) bölgeye dönük egemenlik kurmanın çatışma alanı oldu. Bölgenin çok yönlü avatajlar (*) taşınması,bölge üzerinde,bölge halkları yerine,çoğukez

(*)Doğuyu Batı'ya bağlayan bir çok ticari ulaşım Kürdistan da geçiyor.SSCB açısından Akdeniz'e açılma kapısı,Avrupa Devletleri açısından Ortadoğu'ya açılma kapısı vs Ayrıca, bölge zengin petrol yataklarına sahiptir.

bölge üzerindeki hegemonyacı güçlerin söz sahibi olmasını sağladı. Otadoğu'nun Siyasal Haritası, burada yaşayan halkların iradesi yerine, büyük hegemonyacı güçlerce belirlendi, çizildi. Halkların iradesi çiğnendi, yapay sınırlar ve devletler oluşturuldu (Arap Devletleri) ve ulusal hakları (Kürt Ulusu) büsbütün çiğnendi. Özellikle I Dünya savaşı ve sonrasında gündeme gelen bu uygulamaları kabul etmeyen Halklar-başta Kürtler ve Ermeniler- çoğu kez katliam ve sürgünlerle cezalandırıldılar, yok edildiler. Kürt halkının maruz kaldığı bu uygulamalarda Batılılar önemli rol oynadılar. Dün Kürt Ulusuna yönelik "ilgileri"ni kanlı katliamlar yada bu katliamları yapan güçlere destek biçimde kullanan bu güçler, bugün ise zamana ve konjüktüre bağlı olarak demokratik ve insancıl çözümler biçiminde sürdürüyorlar. Bu ilgilerinin özü ancak hiç değişmiyor; amaç hep aynı kalıyor, Kürt Hareketini emperyalist çıkarları doğrultusunda kullanmak Kürtleri Kürt Sorununa sahip bölge devletlerine karşı birer istikrarsızlık unsuru olarak ele alıp bu yolla, bu devletlerin kendilerine olen bağımlılıklarını pekiştirmek.

I. Dünya Savaşında Serv Antlaşması ve Wilson'u Self-Determination prensipleri çerçevesinde gündeme getirilen Cemiyet-i Akvan'ın denetiminde muhtar bir Kürdistan projesi, 70'li yıllarda ABD tarafından Barzani Hareketine verilen cömertçe destek ve bugünlerde çokça sözedilen "kültürel kimlik ve dil boyutlarıyla Kürt Sorununa çözüm" biçimindeki yaklaşımların hepsinde de Kürt Sorununu kullanmaya yada kendi kontrollerinde tutma biçimindeki amaçları saklıdır. Tarihin çeşitli evrelerinde, farklı koşullar ve güç dengeleri çerçevesindeki Kürt Halkına empoze edilmeye çalışılan bu yakınlık ve yaklaşım biçimleri, gerçekten Kürt Ulusunun özlem ve isteklerinin bir ifadesi olmayıp, bütünüyle emperyalist güçlerin Ortadoğu'ya yönelik hesaplarının ifadesidir, seneryolarının anlatımıdır.

Türkiye'yi ziyaret eden bir ABD yetkilisi Kürt sorununa yaklaşımını şöyle formüle ediyor:

"ABD'nin politikası Kürtlerin emel ve amaçlarına barışçıl yollardan ve bölgedeki mevcut devlet sınırlarının içinde kavuşmaları yönündedir. ABD ülkelerin iç işlerini karışmaz."

resmi ABD politikalarının özeti niteliği taşıyan sözlerle, bir yandan Kürtlerin "emel ve amaçları"na kavuşmala-

rı arzu edilirken diğer yandan da mevcut devlet sınırlarının değişmezliği savunulup, müttefiklere güvenceler ve rilmekten de geri durulmuyor. Kürtlerin "emel ve arzularına kavuşmaları ile "mevcut sınırların değişmezliği"nin nasıl bağdaşabileceği sorunu ise herhalde sadece ABD'nin niyetlerini bilmeyenler açısından merak konusu olabilir.

Batılıların Kürtlere yönelik il/ilerinin ya-kın v adeli amaç ve hesaplarının ' bir başka yönde var ki oda şudur: Emperyalistler, uzun vadede, ola ki Kürt Hareketi tüm kontrol ve denetim altında tutulma çabalarına karşın, kendi bağımsız mecrasındagelişir ve kendi nihai çözümlerine yönelirse-ki bu bölgedeki siyasal sınırların köklü değişimi demek yada bağımsız Kürdistan demek- bunun karşısında şimdiden kayıtsız kalmak, hazırlıksız yakalanmak istemiyorlar. (*)

Yazımızın başlangıcındaki bir tespiti burada yenileyelim; Kürt Sorunu bugün uluslararasılaşmış durumda. Bunun bir ayağı yukarıda belirttiğim iz kaygı ve nedenlerden dolayı uluslararası güçlerin kendi ilgileridir. İkinci ayağı ise bizzat Kürt Hareketinin kendisidir. Kürt Hareketi de uluslararası platformlarda kendisini anlatmak istiyor. Son yıllarda çeşitli Kürt Hareketlerinin bölge devletleri ve uluslararası güçlerle girdikleri sağlıksız ilişkileri saymasak Kürt Hareketi kendisini yeterince uluslararası kamuoyuna anlatamadı. Yıllarca kapalı devre kaldı... Yada kendisini başkalarına gene başkaları anlattı. Bunlar da hareketi, tabiatıyla varolan realitesiyle değil, varolmasını istedikleri biçimiyle anlattılar. Bu da Kürt Hareketi için olumsuz bir imajdı. Şüphesiz. Üstelik, Kürt Hareketinin son yirmi yılda bölgedeki düşman devletler arasındaki çelişkiden faydalanma adına girdikleri sağlıksız ve şaibe - li ilişkiler, kendi içlerinde yaşadıkları yoğun çatışmalar vs bu imajı adeta doğrular nitelikteydi. Kürt Hareketi modern bir ulusal kurtuluş hareketi olmayı ve bunun gerektirdiği kişilikli uluslararası ilişkilere sahip olmayı beceremedi, yada buna gerekli özeni gösteremedi. Bundan Kürdistan'daki sosyo-ekonomik geriliği ve bu geriliğin ürünü olan arkaik güçlerin mücadeledeki fiili ağırlığı; bu güçlerin toplumsal, kültürel, ideolojik değerlerinin kahredici özellikler kadar, bünye dışı, dışsal faktörler de ciddi rol oynadı.

(*)Siyamend Osman, Studia Kurdia

Kürt Ulusunun çevresi düşman devletlerle çevrili. Dolayısıyla aynı anda birden fazla devletle savaşmak zorunda kalınıyor. Bu durum, girilen ittifak ilişkilerinde bağımsızlığı korumayı zorlaştırıyor. Kararlı bir tutum almayı güçleştiriyor. **Kürt Ulusal Hareketi'nin kendi dışındaki güçlerle girdiği ittifak ilişkilerinde, tutarsızlığın sürdürülmesinde, egemen-milliyetçi tutumlarında büyük payı olmuştur.** Özetle Kürt Hareketi sırtındaki bu kamburla, kendisini uluslararası gündeme dayatmış bulunuyor. (*)

Bugüne kadar yeterli ve hakettiği ölçüde kendisini anlatamayan Kürt Hareketi bugün bu handikapı kısmende aşmaya çalışıyor, kendisini tarihin gündemine dayatıyor. Ne varki bu girişimlerle bugünden belli potansiyel tehlikelere gebe gözüküyor. Kürt Hareketinin bazı unsurları yıllarca yaşadıkları uluslararası tecrit konumlarından adeta intikam alırcasına Kürt Ulusunun geleceğini uluslararası güçlere havale ediyorlar. Bu arayış ve yönelişler, kanımızca bazı yanlış ve abartılı tahmin ve hesaplara dayanıyor.

Bugün uluslararası ilişkilerde, başını Süper Güçlerin

- (*) Burada yanlış bir anlaşılmaya yer vermemek için ve özellikle Türk egemen şöven çevrelerinin paraleline düşmemek açısından bir noktanın altını çizmek zorundayız. Kendi ulusal tarihimize karşı acımasız ve eleştireci olmalıyız. Geçmişten sağlıklı dersler çıkartmak, hataları tekrarlamamak açısından bunu yapmak zorunludur. Ama bunu yaparken, Türk şöven çevrelerinin Kürt hareketine yönelik karalamaları ile ayırım çizgilerimiz net olmalıdır. Zira, resmi Türk çevrelerin de ve bunlarla aynı ağzı konuşan bazı Türk sol çevrelerde Kürt Hareketi "dış mihrakların kışkırtması" ile birlikte anılıyor. Türk ırkçı-şöven çevrelerinin bu tutumu, şüphesiz anlaşılır bir tutum. Ancak, Türkiye Sosyalist Hareketi'nin çeşitli unsurlarında maalesef Kürt Hareketi'nin "dışa bağımlılığı" nı abartılı bir yaklaşımla ele alıp, adeta resmi Türk çevreleriyle paralelize oluyorlar. Oysa, tarihin öznesi doğru tanımlanmalıdır. Kürt Ulusal Hareketi'nin öznesi, belirli tarihsel kesitlerdeki zaaflarına rağmen, her zaman Kürt Halkı'nın eylemliliği ile açıklamak yerine, öznesini dış güçlerle-Uğur Mumcu'nun İngiliz-Kürt ilişkilendirmesi gibi- açıklamaları ancak Kürt Halkı'nın düşmanlarına ait olur.

çektığı belli bir yumuşamanın olduğu gerçektir. Uluslar arası düzeylerde göz kamaştırıcı değişimler oluyor. Dünyada yeni oluşumlara, kamplaşmalara ve kutuplaşmalara doğru yönelimler sözkonusu. Fakat bu değişim ve oluşumların nerelere kadar zorlanacağı Malta'nın Yalta'da ne ölçüde ve hangi boyutlarda bir kopuşa deng düşeceği şimdiden bütün cepheleriyle kestirilemez. Ancak, bu değişimlerin getireceği politika değişikliklerinin dünyanın çeşitli bölgeleri bu arada Ortadoğu gibi Süper Güçlerin hayati çıkar bölgelerini, kısmende olsa etkileyebileceğini şimdiden söylemek kehanet sayılmasa gerek. Ancak, bugüne kadarki politika değişikliklerinde, Kürtlerin ulusal istemlerine yönelik kalıcı ve köklü çözümler bulunmamaktadır; bu bir.

İkincisi, bu politika değişikliği veya uluslararası düzeydeki gerginliğin görünürde azalması sonucu olarak, Türkiye'nin emperyalistler açısından stratejik rolünün azaldığı yönünde, çeşitli politika uzmanlarınca iddialar sözkonusu. Bu bir yönüyle eskisi kadar Türkiye'ye ihtiyaç duymayan bir ABD'nin Türkiye ile ilişkilerinde daha da serbest yada "özgür" davranması demek. Başta ABD olmak üzere Batılı güçlerin zaman zaman bazı tepki ve demeçleri(*), bazı Kürdistan-i güçlerde, Batının Türkiye üzerinde daha çok baskı yapacağı beklentisine yol açmaktadır. Burada Batı artı, ABD ile Türkiye ilişkileri önem arz etmektedir. Çünkü Kürt Sorununun çözümünün esas olarak Kuzey Kürdistan'da geçtiğini başta Kürdistan-i güçler olmak üzere herkes kabul ediyor. Kuzey Kürdistan'ı açık ki nüfus ve yüzölçümü itibarıyla Kürdistan'ın en büyük parçası, sosyal, siyasal ve ekonomik yönüyle de en gelişkin parçasıdır. Bu anlamda yukarıdaki saptama doğrudur. Fakat sorunun çözümünü Batı kapılarında arama, Kürt Hareketini yeniden ciddi açmazlara sokacaktır. Batılı güçlerin bugün Kürtlerden fazla bahsetmesi, belli Kürt çevrelerinde gereğinden fazla ilgi görüyor. Kürtler için uluslararası bir çözüm(süzlük) planının mimarlığını özellikle Batılı Sosyal-Demokratlar yapıyor. Kürtlerin azınlık olarak kabulü, Kürt dili ve Kültürü üye-

(*)Basına yansıdığı kadarıyla ABD'nin Sesi Radyo'sunda -ki resmi ABD çevreleriyle yakınlığı iddia ediyor- bir yazarın "Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkı, Filistinli'lerinkinden daha az değerli değil" demesi ve bu türden demeçler bir takım iyimserliklere yol açabiliyor.

rindeki yasakları kaldırılması biçiminde formüle edilen bu çözüm;emperyalistler açısından,yaklaşık 25 milyonluk "korkunç"bir kürt dinamizminin varolan dengeleri ve statü-koyu sarsmadan kontrol altına alınmasını hedefliyor. Bugünkü Ortadoğu Statükosunun değişmezliğini veri alan bazı Kürt Güçleride bu çözümü oldukça "gerçekçi" bulabilmekte-dirler.

Kanımızca Kürt Sorununu uluslararası boyutta tartı - şılması olumluluktur.ABD tartışsa bile,bundan korkmamalı- yız.Ancak, Kürt Hareketi,bu girişimler karşısında kişilik- li bir politik tavır almasını bilmelidir.Her seferinde, Kürt Ulusal istemleriyle emperyalistlerin çıkarlarının ör- tüşmeyeceğini,ama çelişeceğini akıldan çıkarmadan;Batılı- lar ve müttefiklerininde homojen bir yapı olmadıklarını, dolayısıyla,bunlar arasında da her momentte bir çıkarlar uyumu söz konusu olmayacağını da gözden kaçırmamalıdır. Kürt Ulusu kendi kaderini Batılı emperyalistlerin desteği- ile değil,onlara rağmen tayin edecektir.

ULUSLARASI İLGİNİN İÇTEKİ YANKILARI

ABD ve diğer Batılı emperyalistlerin ortaya attığı bu denli"itidal"li öneriler bile resmi Türk çevrelerinin cid- di tepkisine yol açıyor. "Kürtlerin emel ve amaçlarında" bahsetmek bile Türk yetkilileri için infial kaynağı olmaya yetiyor.Zira,Kürtlerin emel ve amaçlarına ulaşmasının,mev- cut sınırların değişmezliğini geçersiz kılacağını onlardan iyi bilen yok. Bu bilinçledirki,Türk yetkilileri müttefik- lerine kaygılarını ve hassasiyetlerini diplomatik mesajlar- la iletirler,sıksık.Oysa,ABD'nin ve diğer güçlerinde tabi- ki kendi müttefiklerine her seferinde verdiği mesaj şundan fazla değil:"Bu sorunun çerçevesi sizin işişlerinizle, iç sorunlarınızla sınırlı değil",sorunun"sınır ötesi"boyutları da var. Bunu görün,yoksa bende sizi kurtaramam! Elbette Türk devleti de sorunun sınır ötesi karakterini de görmü- yor değil.Görmek ne söz,gerektiğinde uluslararası diploma- side kullanılıyor bile (*).Emperyalist Batının "Kürt kozu- nu kendisine oldukça iççerlenen T.C yetkilileri gerektiğin-

(* Geçen yıl, uluslararası silah indirimi görüşmelerinde,Tür- kiye,Kürdistanı silah indirimi alanı dışında tuttu. "doğu ve ve Güney Anadolu"da milli bütünlüğü bozucu faaliyetler- den söz ederek kendi güvenliği için bu bölgede silah indi- rimine gidemeyeceğini söyledi.

de bu kozu kendileri de Ortadoğu'nun komşuları içinde tehlikeli olabilecek ölçüde güçlü bir askeri devlet olma varlığını korumak için kullanıyorlar".

Türk egemen çevreleri ile soldan sağa çeşitli akıl hocaları, Batının bugün sınırlı boyutta gösterdiği "ilgiyi" bile usta manevralarla istişmar ediyorlar."Bakın bunları dış güçler kışkırtıyor,zaten eskiden de hep böyle değil miydi"? Uğur Mumcu'dan Mümtaz Soysal'dan Çoşkun Kırca'ya kadar hepsi aynı koroda birleşiyor.Bu konuda,herzaman olduğu gibi, bazı mesnetsiz tarihsel iddiaların temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp piyasaya sürmektedirler. Sözüm onailerici(!)Prof-lardan Mümtaz Soysal "Kürt Sorunu İngiliz politikasının çocuğudur" diyebiliyor. Mumcu, sıksık, şeyh Sait'in adamlarında İngilizlere ait silah kataloğu bulunduğunu hatırlatarak bunu, Şeyh Sait hareketinin İngiliz kışkırtmasının kanıtı sayıyor.Geçmişte 12 Eylül öncesinde çeşitli sol gruplarda yakalanan silahların menşesine bakarak,faşizme karşı direniş mücadelesini " dış kaynaklı terör" tarenesiyle karartmaya çalışan bay Mumcu,bugün aynı metodunu Kürt Ulusal Hareketine karşı kullanıyor. Kürt Ulusal Hareketinin " dış kaynaklı" göstermede Cumhuriyet Gazetesi yazarları adeta yarış içerisindedirler.Türk şövenizminin soy temsilcilerinden Bülent Ecevit'de bunlardan geri kalmamaktadır. Bugün Türk siyaset yelpazesinin neresinde yer alırlarsa alsınlar, bu çevrelerin amacı ortaktır ve bellidir. Yaklaşık 25 milyonluk Kürt Ulusunun,bütünüyle haklı ve meşru talepler etrafında sürdürdüğü mücadeleyi,özellikle Türk kamuoyu nezdinde gayr-i meşru,dış güçlerin kışkırtması biçiminde göstererek haklı bir davayı baltalamak,karartmak.

TC'NİN KÜRDİSTAN POLİTİKALARI

T.C'nin Kürtlere yönelik, bugüne kadarki politikaları ve uygulamaları üzerinde uzun söz etmeye gerek yok. Bu politik uygulamaların sonuçlarını Kürt Halkı yıllardır yaşıyor. Düşünce planında, Kürt Ulusunun ulusal kimliği ve haklarını reddi üzerine inşa edilen bu politika; pratik uygulamada zoraki asimilasyon, katliam ve sürgünlere dayanıyordu. Kürtlerin varlığının reddi ise, 60 yıllık Cumhuriyetin önemli bir ayağı idi. Bu temel yaklaşımlar bugün de hızından pek birşey yitirmeden sürdürülüyor. Ancak bir farkla ki bu politikalar bugün geldikleri noktada artık iflas etmişlerdir. T.C, Kürdistan'ı artık geleneksel politikaları ile elde tutamıyor ve yönetemiyor. Bunun en belirleyici sebebi Kürt Ulusunun kendi ulusal istemleri doğrultusunda yürüttükleri mücadeledir. 70'li yılların sonu 80'li yılların başında Türkiye Cumhuriyeti bünyesinde bütün çıplaklığıyla açığa çıkan çok boyutlu tıkanma, Kürt Sorunu boyutunda da kendisini açığa vurdu. 38 Dersim Direnişinin bastırılmasından bugüne, Kürt Sorununu adeta kendi sınırlarının ötesinde gösterebilen T.C güçleri ve Türk egemen sınıfları; bugün bu balaylarının sona erdiğinin bilincindedirler. Kürt Ulusal mücadelesinin bugün geldiği nokta T.C'nin geleneksel yaklaşım biçimlerini parçalamış, geçersizleştirmiştir. O nedenle egemen sınıflar Kürt Sorunu karşısında yeni arayışlara girmiş, yeni çözüm paketlerini tartışmaya sokmuşlardır. Egemen sınıfların bu iç tartışmaları bile kendi geleneksel politikalarının iflasının belgesidir. Üstelik bu geleneksel T.C politikaları, yazının başında sözünü ettiğimiz uluslararası alternatif ve dayatmalarlada sarmalanmış durumdadır.

T.C'nin geçmişte Kürdistan politikaları Kürt Sorunun yokluğu üzerine inşa edilmişken; bugünkü yada gelecekteki politikaları sorununun (zımmen de olsa) varlığının kabulü üzerine inşa ediliyor. Yeni bir politikanın kendisi olmasa bile, çeşitli örneklerle ipuçlarını görmek olasıdır. Ancak bunlar, bugünden, T.C'nin geleneksel politikalarında köklü bir kopuşa denk düşmüyor. Çünkü henüz, somut, elle tutulur çözüm önerileri yok; ama hiç değilse, gelecekte fazla zorlanmamaları, daha esnek yaklaşımlar, ve şimdiden zemin hazırlamaları için, "azınlıkların varlığı Türkiye'nin zenginliğidir", "Türkiye'yi tek uluslu yapmak zor" diyebiliyorlar. SHP'nin son hazırladığı "Kürt raporu" bu içerikte ele alındığı biliniyor. Oysa geçmişte bu topraklar Türk

yurdudur,sadece Türk kanı taşıyanlar bu toprakların sahi-
bidir,diğerleri Türk Ulusunun hizmetçisidir" (*) diyebili-
yorlardı. Şu halde,bugün,bütün bileşenleriyle açığa çıkma-
sa da şunu söyleyebiliriz: T.C organlarında Kürt Sorunu ko-
nusunda bugün iki siyaset çatışıyor, bu iki siyaset burju-
va siyasal güçleri,devlet kurumlarını yavaş yavaş safıla-
ştırıyor. Bu iki siyaset -ki bugünün geleneksel politikalar
ağır basmakla beraber-giderek içiçe,yanyana uygulamaya ça-
lışıyor.İlerisi için hangisinin ağır basacağını bugün-
den söylemesek bile,askeri bastırma metotlarını dışalama-
yan,ama kültür ve dil boyutunda sorunun kabulünü ihtiva e-
den bir çözüm süpriz sayılmamalıdır.Ancak;bu çözümünde ko-
lay kabul edilmeyeceği açıktır.Kürt Sorunun esnek çözümler-
e ulaşmasında T.C açısından önemli ayak bağları var.Türk
Ordusunun katı tutumu biliniyor,Türk Ordusunun T.C'nin 60
yıllık tarihindeki özgül rolü dikkate alınırrsa,bu ağırlık
rolün Kürt Sorunu gibi doğrudan devletin bekasıyla ilgili
bir sorunda da fazlasıyla kendisini dayatacağı aşikardır.
Bilindiği gibi geleneksel inkarcı kemalist tutum en çok
ordu çevrelerinde itibar görüyor.1940'larda "Kürt Sorunu
normal hukuk ölçüleri içinde ele alınamaz" diyen general
Muğlalı Paşanın, "Türk süngüsünün olduğu yerde Kürt sorunu
yoktur" diyen mareşal Fevzi Çakmak'ın inkarcı ve katliamcı
ruhları bugün genel kurmay ve ordunun diğer üst kademele -
rinde hakim. Genel Kurmay Başkanlığının açıklamasında bü -
tün Kürt Halkına yönelik "düşman" nitelemeleri, bir askeri
yetkilinin,İstanbul yasalarının Kürdistan' da geçersizli -
ğini ilan etmesi ve "benim yöntemimle değil bu topraklarda
insanlar, ot bile bitmez" demesi;kimyasal silah kullanımı-
ile ilgili iddia ve tartışmalar,bu çevrelerin Kürt Sorunu
nasıl çözmek istediklerini açıkca göstermektedir.Unutmaya-
lımki bu katliamcı ve ırkçı düşüncelerin sivil çevrelerde
de (Çoşkun Kırca'dan Celil Gürkan'a vs)küçümsenmeyecek yan-
daşları bulunmaktadır. Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi kar-
şısında orduya duyulan ihtiyaç, ordunun T.C'nin genel iç
dengeleri ve siyasetindeki ağırlığını da arttırıyor,konu -
munu güçlendiriyor. Bu da Kürt Sorunun çözümünün sadece
Kürt Ulusu için değil Türkiye demokrasi güçleri içinde ne -
denli hayati önem taşıdığını en açık kanıttır.

Kürt sorununun Misak-i Milli ötesi bir karakter arz-
etmesi T.C açısından bir başka handikap. T.C'nin soruna
ilişkin çözüm ve arayış metotları diğer işgalci güçleri

(*) Mahmut Esat Bozkurt,Atatürk'ün Milli Eğitim Bakanı

de etkiliyor, ilgilendiriyor. Bunun yanında hem diğ er iş galci devletlerin Kürt politikaları hem de diğ er parç alarda-

ki Kürt Hareketlerinin haldeki politikaları ve konumları, T.C'nin her momentte ne tür politikaları, hangi araçlarla yürürlüğe sokması gerektiği üzerinde önemli rol oynamaktadır. T.C'nin PKK eylemleri başlamadan önce, sınır ötesi operasyonlara yönelmesi, hassasiyetlerinin sadece misak-i milli ile sınırlı olmadığını gösterdi. Ayrıca, bir kaç yıl önce gündemde sürekli canlı tutulan Kerkük-Musul sorunu ve bu sorun üzerindeki "tarihsel hakları" iddiası bu bölgelerin, "ekonomik çıkar bölgesi" ilan edilmesi, Kerkük Türkleri sorunu vs. nin canlı tutulması da gösteriyorki, salt misak-i milli sınırları ile sınırlı tartışma ve tedbirler T.C için yeterli bir çözüm değildir.

T.C'nin bugün Kürt Sorunu konusundaki bir başka açmazıda, Türk Tekelci Burjuvazi'sinin Kürdistan'daki hayatı ekonomik çıkarları ve bu çıkarların vazgeçilmezliğidir. T.C'nin Kürdistan'a yönelik-siyasi iş galı ve ilhakı çoktan tamamlanmıştır. Kürdistan'ın ekonomik kaynakları, Türk Tekelci Burjuvazi'si için zengin nimetler sunuyor(*). Türk Irkçı'lığının soy temsilcilerinden, tekelci burjuvazinin has akıllılarından Bülent Ecevit, Kürdistan Topraklar'ının Türkiye Ekonomi'si için taşıdığı rolü şöyle ifade ediyor.

"Güney-Doğu ve Doğu'nun çok geniş ekonomik olanakları var. Düşününkü Türkiye'de kullanılan enerjinin büyük bir bölümü, bu bölgenin su, kömür ve petrol yataklarında elde edilir. Bu bölgede zengin madenler var. Hayvancılık çok yaygındır. GAP tamamlanınca bölgenin tarım kaynakları da artacaktır. Tarihsel zenginlikler bakımından da bölgenin turistik potansiyeli de çok yüksektir. Üstelik bu bölge, dünyanın en ge-

T.C Kürdistan topraklarını esas olarak emperyalistlerin çıkarı için değil, kendi kapitalizmi için elde tutuyor. Biliniyorki, Türk burjuvazisi Kürdistan'ı I Dünya savaşı ve savaş sonrasında bir ölçüde emperyalistlerle de çatışarak-hesaplaşarak kendi egemenliği altına aldı. Başlangıçta, bu elde tutma, yada iş galin esas saiki stratejikti. Bugün ise hem stratejik hemde ekonomiktir.

niş pazarlarının eşigindedir. Bir yandan Orta-
doğu'nun petrol zengini ülkelerine bir yandan-
da tüketim eğilimlerinin gitgide arttığı uc-
suz bucaksız SSCB pazarına komşudur"(*)

Bu paragrafa "henüz keşfedilmemiş petrol yatakları ve de 10 Milyonluk bir iç pazar" olgusunda eklenince, Kürdistan'ın ekonomik değeri anlaşılır sanırız. "iç pazarı" diyoruz; çünkü Kuzey Afrika'da, Ortadoğu'da pazar arayan Türk Burjuvazi'si neden elinin altındaki 10 milyon pa-
zarı kaçırsın, yada rizikoya soksun? Bu nedenle yeni poli-
tika belirlemelerinde, T.C bu politikalarının neleri ge-
tireceğini neleri kaybettireceğini ayrıntılarıyla hesap -
laması kaçınılmazdır. Zira T.C egemen çevrelerinde, sorun
birkez kabul edilip, sınırlı haklar verildi mi bu hakların
sınırının nereden başlayıp nereye kadar esneyeceğinin be-
lirsizliğine ilişkin korku, her zaman mevcuttur. "Bir kere
otonomi verildi mi, 30-40 yıl beraber yaşarız, sonra ayrı-
lır giderler" sözü yıllar önceki korkularını anlatmak için
söylenmişti, ama bu korku bugün, dünden daha az değildi.
Çünkü, bugün Kürt Hareketi daha radikal ve bağımsızlıkçı
bir zeminde gelişiyor.

Türk Egemen Güçleri, bugün bir yandan farklı çözüm a-
rayışı ve tartışmaların gündemleştirilip yeni politika
siparişlerine yönelmiş izlenimini yaratırken öte yan-
dan geleneksel, şiddete dayalı politikalarını bütün acıma-
sızlığıyla sürdürüyorlar. Ulusal Direniş Mücadelesinin
yükselişi boyutunda; ve dozu giderek artan bir devlet te-
rörü bütün Kürdistan sathına yayılmış bulunmaktadır. Köy-
lerin boşaltılarak stratejik boş alanların yaratılması,
sürgünle, göçler, gizli idamlar, aşiretlerin silahlandırıl-
ması ve benzeri uygulamalar artık günlük uygulamalar halini
almıştır. T.C, çeşitli biçimlerde uyguladığı devlet te-
rörü eşliğinde, kimyasal silahlar kullanma, kitle katli-
amları yapma gelecekte uygulamaya sokmayı düşündüğü bazı
tedbirleri de şimdiden düşük dozda uygulayıp, kamuoyunu da
şimdiden ısındırıp kanıksatmayı da ihmal etmiyor. Bugün çok
açıkki T.C güçleri Kürt Halkı'na savaş ilan etmişlerdir
Bu savaşın hedefi salt direniş güçleri olmayıp, hemen he-
men bütün bir Kürt Toplumudur. Savaş insanların Kürt Kimli-
ğine ve kişiliğine açılmıştır. Dolayısıyla Kürt Kimliğine

(*) Tercüman Gazetesi, (5 Eylül 1989)

sahip çıkma potansiyelini taşıyan herkes "potansiyel bir suçludur". Genel Kurmay Yetkililerinin "Doğu'da iç savaş var" saptaması önemli bir saptamadır. Türk İşgal Güçleri, bugün Kürdistan'da hertürlü gücüyle bu savaşın gereklerini yerine getiriyorlar. T.C'nin Kürdistan'daki varlığı ve örgütlenmesi "özel savaş" örgütlenmesidir. Bu özel savaşa uygun örgütlenmelere ve kurumlaşmalara gidilmiştir. T.C Kürdistan'da ayrı bir devlet örgütlenmesine yönelmiştir. Bu aynı zamanda Kürdistan'ın ayrı bir ülke olması gerçeğinin itirafıdır da. Kürdistan'da bugün ayrı yasalar uygulanıyor. Türk Egemen Güçleri attıkları her adımda, yönel-dikleri her tedbirde kendi tarihsel deneyim ve birikimle-rinden faydalandıkları(*) gibi emperyalist müttefiklerinin Halk Kurtuluş savaşları karşısındaki deneyimlerinden dersler çıkırıyorlar. Tabiki burada sözkonusu ettiğimiz tedbirler, sadece T.C'nin Kürdistan'a, dolayısıyla Kürt Halkı'na yönelik tedbirlerdir. T.C egemenlerinin, Kürt ve Türk Halkı'na yönelik ortak tedbirleri bu nedenle bu yazının kapsamı dışında kalmaktadır. Yıllardan beri 'Türk Devleti'nin Kürt Halkı'na yönelik gündemleştirdiği terörist saldırı metotları, devletin Kürdistan'daki çehresini adeta Batı Anadolu'dakinden farklı bir yapılanmaya sokmuştur. 83 ten sonra "demokrasiye geçiş" programı adı altında yapılan değişimler-ki buna açık faşist diktatörlükten örtülü faşizme geçiş denilebilir-esneklikler, Kürdistan'da ters ve zıt bir doğrultuda işlenmiş, devletin baskıcı işlevi hem dahada artmış, hem de daha da kurumlaşmıştır. Türk Devleti bir devlet biçimi olarak Anadolu'da ve Kürdistan'da iki farklı karektere sahiptir. (**) Bir burjuva devletini karakterize eden yasama-yürütme yargı ku-

(*) Söz gelimi bugünkü aşiretlerin silahlandırılması, Köy Koruyuculuğu uygulamaları, Abdulhamit devrindeki Aşiret alayları benzeri uygulamalardır. Olağan Üstü Hal Valiliği de Cumhuriyetin kuruluş devrindeki Genel Müffetişlik Kurumu'nun bir benzeridir.

(**) Kastettiğimiz şudur: Bugün Türkiye'de devletin biçimi "açık faşist bir diktatörlük mü, yada parlamenter/veya örtülü/ bir faşizm mi ikilemindeki bir tartışmaya verilecek bir cevap, kanımızca Türkiye için farklı ve Kürdistan içinde farklı olmalıdır. Açık Faşist Diktatörlük'ten "daha az" baskıcı örtülü faşizme geçişin

rumlarının işlevi, yetki alanları ve birbiri karşısındaki pozisyonları; siyasal partilerin işlevleri, halk kitlelerin yasal çerçevedeki durumu, zor aygıtları (ordu, polis vs..) nin rolü vs, incelendiğinde bu daha açık görülebilir.

Bölge valiliği ve yetkilileri, Türk Ordusu'nun yetkileri, Türk Ordusu'nun büyük bir kesiminin Kürdistan'da konumlanması, Özel Ordu Birlikleri, Özel Hareket Timleri, Bölge Kalkınma İdaresi, GAP Televizyon'u ve giderek GAP Bakanlığına yönelme, SS Kararnameleri T.C'nin Kürdistan'da ayrı bir yapılanmaya, kurumlaşmaya gittiğinin önemli köşe taşlarıdır.

Kuşkusuz T.C güçlerinin Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesini önlemeye yönelik tedbirleri salt siyasi-askeri ve idari tedbirlerle sınırlı değildir. Resmi ideolojinin gelenekselci bakışına göre "Doğu Sorunu" "Ekonomik Geri Kalmışlık" sorunudur. İşsizliği yoksulluğu önleyici ekonomik yatırımlar ve kalkınma projeleriyle sorun "çözülecektir". Ancak, Türk Burjuvazi'sinin Kürdistan'a yönelik ekonomik yatırımları ve kalkınma projelerine baktığımızda bunları yönlendiren ekonomik-politiğin verme tedbirleri değil bütünüyle "alma tedbirleri" olduğunu göreceğiz. Amaç, Kürdistan Ulusal Zenginlik'lerinin talanı, halk üzerindeki sömürünün daha da yoğunlaştırılmasıdır. Kürdistan'ın haldeki istikrarsız yapısı, sermaye için çekici gelmemekte, sermaye Kürdistan'a gitmekten çekinmektedir. İktisadi düzeyde sermayeyi çekememekten Türk egemenleri, uzun vadede umudu GAP'a bağlamışlardır. GAP çok kapsamlı ve çok amaçlı bir projedir. Bu proje ile Uluslararası Tekellerin ve Türk Tekelci'lerinin Kürdistan'daki sömürüsünün yoğunlaştırılması hedefleniyor, Bir yönüyle. Diğer yönüyle GAP Kürt Toplumunun çehresinde ciddi değişmelere yol açacaktır. GAP bu yönüyle, çeşitli güçler tarafından tartışılmaya sokulan "kültürel ve dil boyutuyla bir zenginlik ola-

bir insanın günlük yaşantısındaki tezahürü nasıl olabilir? Bu "daha az" baskıcı, daha "özgür" bir sürece geçiştir. Söz gelimi Anadolu'daki bir insan 1982 ile kıyaslanırsa bugün daha "özgür" ve daha "demokratik" bir ortamda yaşıyordur. Ama Kürdistan'daki bir insan için tersi geçerlidir. 90'ın Kürdistan'ındaki T.C devletinin baskıcı karakteri 82'ye göre daha da artmıştır. Yani bugün Kürdistan'da hala açık faşist diktatörlüğün uygulamaları ile karşı karşıyadır, insanlar.

rak Kürtler"ve buna denk düşen güdük çözümlerin ekonomik altyapısı işlevi görebilir.Ekonomik süreçlerin Batı'ya güçlü ve karmaşık bağlarla bağlanması siyasi"ayrıcalığa" karşı bir sibop olarak düşünülmektedir.

T.C'nin Kürdistan'da ideolojik düzeyde başvurduğu önemli araç dini ideolojidir. Ortadoks-Sünnilik temelinde yapılan dini propaganda ile Kürt Ulusunda gelişen ulusal bilinç dinamiği köreltilmek istenmektedir. Kürt Toplumunu nun ezici çoğunluğunu bu katı yorumun (sünniliğin) etkisi altında olduğu düşünülürse;bunun,etkili bir araç olduğu düşünülebilir.Ancak,kanımızca T.C bunu daha fazla kullanamaz.Zira bu silah kendisine karşı da düşünülebilir. Son Cizre Nusaybin gösterilerinde de bunun ipuçları belirdi. Ayrıca İslam'ın kürt Toplumunu içinde hortlatması İran'ının işine yarayabilir(*)

T.C'nin Kürt Ulusal Mücadelesi'ni bölme ve etkisiz hale getirmeye yönelik diğer bir oyunu da Alevicilik Hareketine yaklaşım biçimidir.12 Eylül Askeri Faşist darbesinin hemen ertesinde Dedeleri satın almaya çalışan 12 Eylülcüler, bu ataklarıyla hem ilerici bir fonksiyonu olan Alevi Toplumunu pasifize etmek,hemde Kürt halkının bir kesimini ulusal mücadeleye olan sempatisini körtmek çabası içinde idi.Aleviciliğe T.C'nin yaklaşımı iki türlü. Bir taraftan şeriatçı gelişmeye karşı,Alevicilik Hareketi'ni "laik T.C devleti"nin korunmasında bir koz olarak kullanmak düşünülürken,asıl türkler"alevidir"edebiyatı işlenerek,Aleviler,T.C'nin en sadık savunucuları olarak gösteriliyor.Taha Akyol'dan Aydınlar Ocağı Başkanı N.Yalçın'a kadar geniş bir kemalist ve turnacı kesim böylece gelişen toplumsal muhalefete ve islamcı gelişmeye karşı aleviciliği işlemektedirler.Diğer taraftan ise alevi ve sünni çatışmasını körükleyerek -K.Maraş,Malatya Elazığ'da olduğu gibi- Kürt halkının birliğini ve mücadelesini kırmaya çalışan, T.C, Kürdistan'da sünniciliği ile ortaya çıkıyor.Alevilerin muhalefet potansiyelini, bazan alevilere akıl hocalığı yaparak,bazanda tersine sünnileri kışkırtarak yok etmeye çalışan T.C, alevileri Kürt Hareketi'ini bölmeye yönelik olarakta kullanmaya

(*)Son günlerde Kürt-İslamcılar çıktı.Bunların İran Rejimiyle bağlantıları olduğu bugün kanıtlanmıştır.T.C nin bu grubu PKK'ya karşı kullanıp kullanamayacağı konusunda şimdilik birşey söylenemez.

yönelmesi gösteriyorki, T.C, bir taşla iki kuş vurmak hedefinde.(*)

Buraya kadar, Kürt Sorunu'na ilişkin uluslararası çevrelerde ve T.C çevrelerinde yapılan tartışma ve arayışlar üzerinde durduk,kısaca T.C'nin haldeki politika ve uygulamalarında söz ettik. Bu tartışma ve arayışlardan çıkaracağımız en önemli sonuç şu olmalıdır:Kürdistan konusunda T.C güçlerinin ve uluslararası çevrelerin her momentte ne tür politikaları ve arayışları yürürlüğe soktukları bizler açısından mutlaka bilinmesi ve izlenmesi gereken bir durum olmakla beraber,Kürt Ulusu'nun ulusal kurtuluşunu ve kendi geleceğini her boyutta belirlemesini hedefleyen devrimci politika; bu tartışma ve alternatif arayışlarından hangisinin belirleyici olacağı üzerine inşa edilemez.özcesi; Ulusal Hareketin,Kürt Halkının bağımsızlığını ve özgürlüğünü hedefleyen programı, teorisi ve taktiği "otonomi verilecek mi verilmeyecek mi" gibi tartışmaların dışında ve bütün bunlara alternatif olacak biçimde oluşturulmak zorundadır.

KÜRT ULUSAL MUHALEFETİ VE HAREKETİ

Burada esas olarak Kuzey Kürdistan'daki muhalefetin durumuyla ilgili birkaç söz etmek istiyoruz.

Kuşkusuz,diğer parçalardaki Kürt Hareketlerinin de haldeki durumunu da irdelemek gerekir.Çünkü herhangi bir parçadaki Kürt Ulusal Hareketi'inin yükselişi yada düşüşü her zaman diğer parçalardaki ulusal mücadeleyi de etkilemiştir.Çeşitli teknolojik ve iletişim olanaklarıyla dünyanın giderek küçüldüğü günümüzde ise bu etkileşim daha da derinlemesine ve doğrudan olmaktadır.

T.C güçlerinin acımasız terörü karşısında Kürt Halkının belli kesiminde yılgınlık ve kaçış eğilimleri görülmektedir.Ne ki bugünkü gerçek,halktaki direnme ve kendi

(*) Bugün Alevicilik çerçevesinde gelişen muhalefet'in T.C'ile bağlarının olup olmadığı sorunu burada konumuz değildir.Bu alanda herşeyden önce bağımsız bir çevrenin olduğu ve aleviciliği kültürel,sosyal,siyasal anlamda bugün açısından önemi ve değeri üzerine bir tartışmayı başlattıkları bilinmektedir.Yukarıda biz sadece T.C'nin alevilere yaklaşımındaki planlar ve rüyaların neler olabileceğini anlatmaya çalıştık.

ulusal kimliğine sahip çıkma eğilimidir.

Devrimci Hareket, toplumdaki hertürlü eğilimi hesap ederek ona göre politika oluşturmak zorundadır. Elbetteki statükoyu değiştirmek isteyenler, politikayı da varolan değişim dinamiği üzerinde inşa ederler. Geleceği yaratmak isteyen hareket, esas olarak toplumda var olan direnme eğilimlerini ve bunların taşıdığı potansiyeli veri alır. T.C güçlerinin Kürt Halkı'na karşı açtığı topyekün savaşta, güçlü direnme eğilimleri birikmiştir. Cinebir, Nusaybin, Silopi, Cizre'deki intifada eylemleri, bu direnme eğilimlerinin gerçekliğe dönüşmesinin kanıtıdır. İntifada eylemleriyle **Kürdistan'daki mücadele yeni bir evreye girmiştir.** PKK'nın 1984'ten bu yana sürdürdüğü Silahlı Gerilla Mücadelesi, bu eylemlerle kitle hareketine dönüşmüştür. Ancak, bugünkü halde öncünün eylemi ile Kitle Mücadelesi arasında sağlıklı bağlantı kayışlarının olduğunu söyleyebilmek zordur. Kürdistan'da yaşayan kitle eylemlerinin kalıcı olabilmesi için, kitle insiyatifine dayalı ve bugünden geleceğin iktidar odakları olmaya aday **Ulusal Kurtuluş Komiteleri'nin**, hayatın her alanında örgütlendirilmesi bugün bir zorunluluk olmanın ötesinde Kürt Halkı'nın kendi kaderini özgürce belirlemesini ve kendisini yönetmesinin de önemli araçlarıdır. Kitle eylemleri ile, halk korku duvarını aşmış, sokağa dökülmüştür. Bu eylemler, Kürt Hareketi'nin taşıdığı potansiyelin ciddi habercileridir. Eylemlerin taşıdığı karakter oldukça önemli, hatta Kürt sorununa uluslararası desteklerden daha da önemlidir. Çünkü, Kürt Halkı'nın kendi geleceğini özgürce belirleyebilmesi uluslararası diplomasi yoluyla değil, Cizre, Nusaybin Silopi'lerin çoğaltılıp örgütlü ve merkezi bir güç haline getirilmesiyle olanaklıdır.

Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde elbette Diplomasi ve uluslararası bir dizi girişimler önemli bir faaliyet olarak **görülmelidir.** Ancak, Diplomaside belli güç dengeleri hesap edilmek durumundadır. Somut bir kavgaya dönüşmemiş ve Ülke zemininde sosyal-politik bir güç olamayan bir Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin Uluslararası alanlarda etkili bir Diplomasi yürütmesi ve kazanımlar elde etmesi olanaklı değildir. Ancak, Ülke gerçekliği ve bu gerçekliğin somut taleplerini öngören bir diplomasi anlayışı, bir Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin uluslararası planda prestij ve kazanımlar elde etmesinde önemli bir unsurdur. Bu anlamıyla Kürdistan'daki ulusal mücadelenin bugünkü sorunları ve yönelleri üzerinde daha fazla durmak lazım.

Kürt Halkı'ndaki kitlesel tepkilere rağmen,Kürt Ulu - sal hareketi bugün birleşik merkezi bir yapılanmadan yok- sundur.Ulusal Hareketin geçmişten kalan unsurlarının önem- li bir kesimi,bugünkü sürecin dışında ve ağırlıkla Avrupa- da mülteci konumdadırlar.Ulusal Mücadele sürecini bugün,e- sas olarak PKK belirliyor.Kürt Sorunu bugün,uluslararası çevrelerdeğ olsun,iç politik platformlarda olsun,PKK'sız tartışılmıyor.Bu tartışmalara yol açan,esas olarak PKK eylemliliğinin kendisidir.Kürdistan'da bugünkü sürecin ana doğrultusunu PKK'nın silahlı mücadelesi belirledi.El- bette Kürt Halkı'nın bugün varmış olduğu mücadele düzeyi, birikimi ve deneyimi PKK'nın başlatmış olduğu Gerilla mü- cadelesinden öncelere dayanıyor.1970'lerden sonra olumlu ve olumsuz yönleriyle,faaliyetlerini Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içerisinde yoğunlaştıran Kürt Hareketlerinin, geçmişte yarattıkları politik ve kültürel değerlerin,Ulu - sal Mücadele'nin bugünkü noktaya varmasında önemli katkı - ları olmuştur. Ne yazık ki, geçmişte yaratılan bu deneyim ve değerlerin bugünkü konjüktürel durumla bağlarının ku- rulamayışı ve siyasal sorunların çözümünde değerlendirile- meyişleri önemli bir eksikliklerdir.

80'li yıllarda Kürt ve Türk Toplumunu bir bütün olarak ciddi bir arayış içine girdi. Kendisine yeni ve köklü sorular sordu,kendi konumunu sorgulamaya başladı.Kürt Ulu- su,bunu ulusal kimliğini,kişiliğini ve taleplerini savunma sahiplenme boyutunda yaptı. T.C I2 Eylül darbesiyle başla- yan süreçte Kürt Halkı'nın kimliğine saldırdıkça bu saldırı halkta kendi kimliğine sahiplenmeyi daha da pekiştirdi, güçlendirdi.Türk İşgalcileri Kürt Ulusu'na "ya tam var ol- ma yada tam yok olma "seçeneğini dayattı.PKK da tam bu noktada halktaki arayışın,kendi kimliğine sahiplenmenin ortamının oluşmaya başladığı bir esnada,bu mücadeleyle bağlar kurdu.Döneme gerilla eylemleriyle müdahale etmesi, nin nedeni,PKK'nın salt bu sürecin sorunlarını kendisinin önceden görmesinden kaynaklanmıyor. Burada PKK'nın kendi sübjektif konumundan ve genel Kürt Hareketlerinin içinde bulunduğu bir dizi sorunların da rolü var.I2 Eylül Askeri Darbesi'nden sonra ağırlıkla bir dönemi atıl bir biçimde yaşayan Kürt Hareketleri 1985'lere doğru yeni politik çıkışlara yöneldiler.Kürt Örgütleri'nin bir kesimi faali- yetlerini ağırlıkla Avrupa'ya kaydırırken, PKK'da Ortadoğu' nun savaş v.b koşullarının elverişliliği ve kendi iç he -

saplaşmalarının da dayatması nedeniyle, Ülke'ye yönelik çıkış yaptı. Denilebilir ki, PKK topluma Şok tedavisi uyguladı. Bu zaman zaman tuttu da. Bugün gelinen noktada, eyleme geçiş anında böyle bir başarılı sonucu hesaplayıp hesaplamadığı üzerinde bir tahminde bulunamayız. Özellikle 1989 yılı PKK için Eşref Yılı oldu. Ancak PKK'nın fiziksel kayıplarının da bir Gerilla Hareketi açısından küçümsenemez. PKK'yı bu ölçüde sansasyonel kılan, kendisinden bahsettiren, debeştirdiği sorunun niteliğinde kaynaklanıyor. Ayrıca hareket ve eylem alanı Kuzey Kürdistan'ın olması popüleritesini daha da arttırıyor. Kürt Sorunu adeta PKK ile özdeşleşmiş durumda. Çünkü Doğu ve Güney Kürdistan'daki Hareketler şu anda dağınık durumdadır. On yıllarca Irak Kürdistan hareketi kendisini Kürt Hareketi ile özdeşleştirmeyi başardı. Oysa bugün bu hareket bugün aynı konumda değil. Ulusal bilincin gelişmesi, ulusları bölen yapay çitleri yıkıyor, karşılıklı etkileşimi, zafer yada yenilgi boyutuyla daha da arttırıyor.

Kürt Sorunu'nun bu ölçüde uluslararası platformlarda yer alması, Türkiye siyasal gündeminin baş sorunu olmasının başarısı PKK hanesine yazılmalıdır (*). Bir Gerilla Hareketinin globalleştirilebilmesi, yani bütün bir Kuzey Kürdistan hattına yayılabilmesi ve gerilla mücadelesini 84'ten bu yana sürekli kesintisiz sürdürebilmesi de PKK'nın başarıları arasındadır. Bu, Gerilla Hareketinin başlangıcı için gerekli kitle desteğine sahip, kararlı bir direniş çizgisinde savaşıyor. Bu durumla bazı yanlışlıklara yolaçıyor. PKK'nın yükselişi adeta "zaafı"nı saklıyor. Katı yapısı ve gerilla mücadelesiyle, kitlesel mücadeleyi birbirine bağlayamıyor. Şehirlerde ciddi eylemler yeni başlıyor. Ancak bu eylemlerin kendilerini ne tür örgütlenme - lerde ifade edecekleri, yada nasıl kurumsallaşacakları sorunu deriyor. Kuşkusuz bu salt PKK'nın, değil bütün Kürt Yurtseverlerin görevi. Hareketin başarısı için salt Kürdistan'ın şehirlerinde değil, bütün metropollerde de ciddi eylemliler zorunludur. Buralarda politize olabilecek geniş Kürt Kitleleri var. Bu Kitleler Ulusal Kurtuluş Hareketi için ciddi destek noktaları olabilirler. Kırsal Geril-

Elbette bunda, son 12 yıllık zaman diliminde Ortadoğu'daki gelişmeleri de (İran-İrak savaşı, İran Devrimi, savaş sonrası gelişmeler v.s.), İran ve Irak Kürdistan'ındaki Hareketlerin rolünü saymak gerekir.

la Hareketi için, nefes borularının açılması için de destek noktalarının örgütlenmesi zorunludur. Kaldığı salt kırsal alanda sadece Ordu Birlikleriyle girilen düello hareketleri bu biçimde kaldıkları sürece, işgalci güçler için ciddi tehlikeler arzemezler, Ordu Birlikleri'ni uğraştırsalarda. İşte İntifada Eylemleri bu anlamda Ulusal Mücadele biçiminde bir yapı değişikliğine tekabül etti. Türk İşgalciliği için tehlikenin ilk ciddi başlangıç eylemleri, bu tür eylemler olmalı ki; tüm egemen sınıfların temsilcileri İntifada karşısında adeta Karşı-İntifada'ya geçtiler. Egemen sınıfların koparttığı gürültü, eylemlerin devrimci içeriği için yeterli fikir veriyor.

Türk işgalci güçlerine karşı kararlı direniş çizgisi PKK'nın olumlu yönüdür. Salt bu yanını öne çıkarmak tek yanlış bir Bakış olurdu. Zira son derece olumsuz özellikleri de olan bir harekettir, PKK. Bu özelliği, onun diğer Kürdistan Yurtsever Güçleri ve iç ilişkilerinde açığa çıkıyor. Deyim yerinde ise, PKK bugün üç cepheli bir savaş sürdürüyor.

Cephenin ilki belli. Diğer iki cephede ise kendi dışındaki Kürt Yurtsever Güçleri ve kendi içindeki muhalif unsurlardır.

Hiç bir mantık dayanağı olmayan mesnetsiz iddialarla Kürt Hareketleri'ni ve kendisine muhalif unsurları karalamak, PKK'nın temel harcı oluyor. PKK'nın bu tutumunun yarattığı tahribat çoğu kez sanıldığı gibi üç beş yurtsever militanın -hain ilan edilerek- öldürülmesi yada tasviye edilmesinin çok ötesindedir. Bu durum Kürt Halkı'nın mücadelesine sıcak bakan her milliyetten ilerici ve demokrat çevrelerde ciddi kuşkulara yol açıyor. Bu durum Kürt Hareketi'ne ciddi zararlar veriyor, onu desteksiz bırakıyor. Ayrıca PKK'nın bu yapısı Kürt Yurtseverleri'ne Aydınlanına güven vermiyor, kimin ne zaman dost, ne zaman hain ilan edileceğinin hiçbir zaman bilinmeyeceği (daha doğrusu bilineceği) bir yapıdır bu. PKK kendi içinde liderlik kültürü ve sultasını yaratmıştır. Liderin geleceği, Kürt Toplumunun geleceğinden daha önemli olmuştur. Kişiyeye tapınma ki-buözünde feodal kökenlidir-öden beri Kürt Hareketi'nin ciddi bir zaafı olagelmıştır. Kürt Toplumunun kendi feodal-ataerkil gelenekleri içinde de derin kökleri olan bu anlayış marksizmin kaba bir yorumuydu birleştiği noktada ortaya korkunç bir yapı çıkmaktadır. Bu özellikleriyle PKK, ilkel milliyetçi ve aşiretçi olarak suçladığı geleneksel Kürt Önderlikleriyle ciddi bir benzerlik arz ediyor. Bu zaafalarında arınmayan bir hareketin gelecekte kalı-

cı sonuçlara ve başarılarla tırmanması şansı yoktur.Çağdaş bir bir ulusal kurtuluş hareketi, eylem çizgisi ile, kit-
lelere yaklaşımıyla, dost güçlere yaklaşımıyla net ve
berrak bir çizgiye sahip olmalıdır.PKK bu "netlik"ve"ber-
raklık"tan son derece uzaktır.PKK'nın bu zaaflarından a-
rınarak Kürt Yurtsever Güçleri için güven verici bir kim-
liğe kavuşması,Kürt Ulusal Güçleri'nin birliği için önem-
li bir başlangıç adımı olacaktır.Kürt Ulusal Kurtuluş Güç-
lerinin birliği bugün değilse ne zaman?

MARKSİZM VE ULUSAL SORUN

Bugün ulusal kurtuluş mücadelelerine eski bakış açı -
larıyla bakmak yeterli olmuyor.Eski yaklaşımlar-ki bunla -
rın ideolojik kökenleri oldukça eskidirler ve derindirler-
sorgulanmalı,yeni yaklaşım ve bakış açılarıyla soruna,yak-
laşılmalıdır.nedir bu "eski yaklaşımlar",kısa bir tarihsel
bakışla irdeliyelim.Bilindiği gibi,Marks ve Engels'te sis-
temli bir Ulusal Sorun Teori'si yoktur. Bunlar ulusal sor-
una karşı,genel bir Proletarya Devrimi'nin ihtiyaçları
noktasında ve her bir ulusal sorunu,somut olarak inceleye-
rek tavır aldılar.Örneğin,1848'de Macar,İtalyan ve Leh
milliyetçi hareketlerini desteklerken Güney Slavların ha-
reketlerini mahkum ettiler.Kıtasal Devrim perspektifine sa-
hip olan Marks ve Engels Ulusların Kendi Kaderleri'ni Tay-
yin Hakkına da bu devrimin temel ihtiyaçları noktasında
yaklaştılar. İktisadi düzeyde üretici güçleri geliştirici
siyasal düzeyde daha ileri bir toplum düzeyini hedefleyen
ulusal hareketleri selamladılar,siyasal hedefleri berrak
olmayan, tepkisel karakterli hareketleri de karşı-devrim-
cilikle suçladılar.Bu yaklaşımın ideolojik kökenlerini ilk
defa Hegel'de rastladığımız "Tarihi Uluslar,Tarihsiz Ulus-
lar"ayrımına dayanıyordu(*).Bu kavramın Marksist Teori'ye
eleştirilmeden,eklenmesi,Marksistleri,ulusal kurtuluş ha-
reketleri karşısında zaman zaman tutarsızlaştırmıştır.Marks
ın kendi döneminde bile bunların bolca örneklerini bulabi-
liziriz.Marks'ın,İngiliz Sömürgecileri'nin Hindistan'da iş-
gali onaylaması,sürgüne gönderilen Paris Komün'cülerinin
gittikleri ülkelerde(Y.Kaledonya'da)Fransız sömürgeciliği-
nin yanında yerli halklara karşı-çünkü bunlar Tarihsiz
Halk'tı!-savaşması ve benzeri, daha nice örnekler hep bu

(*)Ayrıntılı bilgi için "sosyalizm ve Toplumsal Mücade-
leler Ansiklopedisi"(Cilt 3. sa. 690-91)

çifte standartlı yaklaşımın ürünleriydi.

Marks'ın başvurduğu bu ayrımı kendi ardılları da devr aldılar. Hatta bu yaklaşım Berstein gibi bazılarının e- linde "Sosyalist sömürgeciliğin"savunuculuğuna vardırıldı Çünkü;Sosyalist Anavatan,uygar insanların -Tarihsel Halk- ların - anayurdu idi. Barbarın Uygur'a karşı tepkisi el- bette uygarlığa karşı bir içerik,dolayısıyla karşı-devrim- ci bir nitelik taşıyacaktı!

Marksizmin geleneksel yaklaşımında,sınıfsal soruna gö- re Ulusal Sorun,oldukça tali bir öneme sahiptir. Ulusal Sorunlar, adeta sınıf sorunlarının doğrusal bir türevi o- larak görülüyordu.Saf sınıfçı diyebileceğimiz bu bakış a- çısı,zamanla ulusal sorunlar karşısında tutarlı politika üretiminin önünde ciddi barikatlar oluşturdu.Gerçi 1898'de II'ci Enternasyonal Kongresi'inde "Milletlerin tam özerk - liği ve kendi kaderlerini tayin hakkı" ilkesi, kabul edil- miştir. Ama bu İlke'nin pratik uygulaması Marksistler a- çısından hep sorun oldu.Nitekim Rosa Lüksemburg bu ilkeye karşı çıkıyor ve şöyle diyordu.

"Sınıflara dayalı toplumlarda,türdeş bir toplumsal-siyasal bütün olarak,Millet mevcut değildir.En güçlü maddi ilişkilerden,en hassas manevi alanına kadar,mülk sahibi sınıflar la kendi bilincine varmış proletaryanın birlikte ayrışmamış bir milli bütünlük olarak aynı tav- rı alacağı bir tek toplumsal arena yoktur"(1908 Milletler Sorunu ve Özerklik)

Buna karşı haklı olarak Avusturyalı marksist O.Bauer, ta- rihsel olarak milletlerin,sınıf karşıtları yanısıra "kader ve karakter ortaklığı"nıda içerdiğini ileri sürüyordu. Rosa'nın vurguladığı-ki bu salt sınıfçı bir bakışın ürünü- dür-ulusların hetrojen bir bütün,proletaryanın ise-farklı ulusal kökenlerden de gelmiş olsa- homojen bir "bütün" ol- duğunu bu bakış doğal olarak,bütün proleterlerin, farklı etnik-kültürel kökenlerine rağmen, hızlı bir tek kültüre, karektere doğru evrimleşeceği beklentisini taşıyordu.Fark - lı uluslar arasındaki ayrımlar, farklılıklar giderek yeri ni ayrılığa bırakacaktı(*).

"Çoğunluğun yerini"teklik alacaktı. Farklılıklar,bir

(*)Kautsky, milli dillerin yerine Paris,Nevyork, Londra Berlin gibi dünya iletişim merkezlerinde konuşulan dillerin alacağını savlamıştı.(Sos. ve Top.Müc.Ans. cilt-3)

zenginlik unsuru olarak görünmek yerine yok edilmesi gereken unsurlar olarak görülüyordu, daha doğrusu böylesi bir evrim arzulanıyordu.

Bolşevikler elbette Rosa'nın ve Kautsky'nin görüşlerini eleştirdiler. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı (UKKTH) nı kabul ettiler. 1903'te üçüncü parti kongresinde Ulusal Tezler'i formüle ettiler. Bolşeviklerin Ulusal Programı şöyle idi:

A) Halklar için ayrılma hakkının tanınması

B) Belli bir devlet içinde kalan halklar için bölgesel özerklik

C) Ulusal Azınlıklar için özgür gelişmelerini güvence altına alan özel yasalar.

D) Belli bir devletin milletlerinin proleterleri için bir ve bölünmez proleter topluluk, tek parti.

Bu tezlerin zaman ve mekan içinde geçirdiği değişimi ve pratikte nasıl hayat bulduklarına kısaca göz atalım:

"O tarihsel geçmişte ortaya çıkan değişmezlikleri görmezden gelmek ve Marksizmin verdiği eski çözümleri savunmayı sürdürmek, Öğreti'nin özüne değil, sözüne bağlı kalmak demektir. Yeni siyasal durumları tahlil için Marksist Araştırma Yöntemleri'ni kullanmaksızın eski vargıları yenilemek demektir".(*)

diyen Lenin, 1917'de Nisan Tezleri'ni savunurken, bunun karşısında, Bolşeviklerin savunduğu eski tezlere dört elle sarılan kendi arkadaşlarına "Bunlar modası geçmiş Bolşevik tezler" diyerek "Marksizmin verdiği eski çözümleri" geçersiz ilan ediyordu.

Elbetteki Lenin'in Ulusal Sorun Teorisi de proletarya devriminin çıkarlarına sıkı sıkıya bağlıydı. Lenin de ulusal sorun proletarya hareketine göre son derece ikincildi. Kanımızca bu teorik formülasyonda, o gün Rusya koşullarında güçlü ulusal hareketlerin olmayışı önemli bir rol oynadı. Bolşevikler için UKKTH, ayrılma ve bağımsız bir devlet kurma hakkıydı. "Biz bu hakkı (UKKTH) tanıırken, ulusal bağımsızlık isteklerine göstereceğimiz desteği, proletaryanın çıkarları koşullarına bağlıyoruz". Açıkçası Lenin'in başlangıçta ayrılma hakkını savunurken, ayrılmanın kendisine hiç te sıcak bakmamaktadır. Oysa bu tutumun 1917'lere gelindiğinde bir hayli yumuşamış ve değişmiştir. " Biz

(*) Lenin, Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Ulusal Sorun (s.16)

Burjuva devriminin çözümsüz bıraktığı sorunların çözümünü amaçlıyoruz. Ayrılıkçılık hareketine karşı bizim tutumumuz nötrdür. Finlandiya, Polonya yada Ukranya Rusya'dan ayrılırsa bunun kötü bir yanı yoktur. Ayrılmanın nesi yanlış? Yanlış diyen şövenisttir. (*) Görüldüğü gibi Lenin'in tutumu burada en azından nötrdür.

Bolşevikler programatik olarak her zaman ayrılma hakkını savundular. Belli bir devlet içinde kalan uluslar içinde bölgesel özerklik önerdiler. Federasyona karşıydılar.

"PSP (Polonya Sosyalist Partisi) nin Rus-Sosyalist devrimcilerine karşı gösterdiği yakınlığı hiç yadırgamıyoruz. Çünkü, Rus-Sosyalist devrimcileri federal bir devlet düzeni istiyorlar. Ulusların kaderi tayin hakkının hiçbir koşula bağlı olmaksızın tam olarak kabulünden yana olduklarını belirtiyorlar... Oysa ulusal kaderi tayini ni istemini ikinci dereceye koymak, bu savaşın çıkarıdır"

Görüldüğü gibi Federasyon'u, Bolşevikler değil Rus-Sosyalist devrimcileri savunmaktadırlar. Oysa 1917'de Bolşeviklerin Federasyon'u savunduklarını biliyoruz (RSSFC v.s.). Parti Sorunu'na gelince, Bolşevikler Merkezi-Birleşik Parti Tezi'ne her zaman bağlı kaldılar. Ancak bu, her ulusun kendi yerel partisini kurmasını dışlamadı. Üstelik Rusya'da güçlü ulusal hareketler olmadıkları için, ulusal hareketlerin ihtiyaç duyacağı ulusal kurtuluş örgütleri de oluşmadı. Bolşevikler'in iktidara gelmesinden sonra ulusal hareketler görüldü ise de, bunlar kanımızca hatalı bir tutumla yukarıdan aşağıya bolşevikleştirme politikalarıyla bolşevik iktidara tabi kılındılar. Tüm proleterlerin Bolşevik Örgütlenme'si ve mücadelesi perspektifine sahip olan Bolşevik Devrimi, pratikte ise farklı gelişti. Bolşevik Devrimi pratikte Rus Proletaryası'nın eseri, hatta Moskova ve Petersburg Proletaryası'nın eseri olarak gerçeğeleşti. Dolayısıyla Uluslar'ın Kaderi'nin Tayin Hakkı İlkesi'nin yürürlüğe girmesi, Halklar Hapishanesi olan Rusya İmparatorluğu'nda yaşayan ezilen-milletlerin milli mücadelesinin ürünü olmaktan çok, ezen ulus proletaryasının (Rus Proletaryası'nın) ürünüydü. Ezen ulus proletaryası ezilen milletleri "kurtarmıştı" ! Marks'ın İrlanda-İngiltere Sorun'unda başlangıçtaki öngörüsü, Rusya'da vücut bulmuştu. Devrim Kararneme'leriyle bu uluslara "eşitlik"

(*) Lenin, Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Ulusal Sorun (s.317)

tanındı. Ancak gerçek hayatta bu uluslar eşit miydiler, ya da eşit koşullara sahip miydiler? Açık ki, uluslar arasında derin ekonomik, sosyal, kültürel eşitsizlikler vardı. 1917 Devrimi, ezilen uluslar için adeta uluslaşmanın başlangıcı olmuştu. Ancak devrimin hemen sonrasında, uluslar sorununda ciddi çelişkiler ve açmazlarla karşı karşıya kalındı. Başlangıçta tanınan uluslar arasındaki "eşitlik" sadece ulusların gerçek varoluş koşullarına değil, iktidardaki bazı bolşevik uygulamalarla zedelendi. Ezilen ulusların hakları konusunda hassas davranılmadı. Başlangıçta ön görülen "Bölgesel Özerklik'ten" "Federasyon"a geçiş bir ilerlemeydi, ama bu federasyonlar da pratikte özerkliği aşmayan yapılardı. 1922'de Stalin'in hazırladığı bir karar tasarısında, RSSCF'nin devlet organları; Ukranya, Beyaz Rusya, Gürcistan, Azerbeycan ve Ermenistan hükümetlerinin başlıca işlevlerini devralıyorlardı. Lenin buna şiddetle karşı çıkıyordu, bunun Büyük Rus Şövenizm'ine yol açacağını ileri sürüyordu. Büyük Rusya İmparatorluğu yoksa el mi değiştirmişti? Lenin'in kendisine sorduğu soruydu bu. Gürcistan'daki olaylarda Stalin'inin takındığı tutumda gene aynı duyarlılıkla mahkum etmişti.

Ruslar'la Rus Olmayan Uluslar arasındaki uçurum zaten başlangıçta derindi. Bolşevik iktidardada; iktidar güç kurumlarında (Kızıl Ordu, Sendikalar, Parti Örgülenmelerinde) Rus kökenliler ezici çoğunluktaydı. Nitekim aradan 70 yıl geçtiği halde, SBKP-Polit Büro'sunda Rus olmayan milletlerden sadece E. Swardnadze'nin bulunması oldukça düşündürücüdür. Oysa daha Lenin 1922'de parti siyasi bürosuna gönderdiği bir notta "Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na bir Rus'un, bir Ukranyalı, bir Gürcü'nün v.b sırayla başkanlık etmesinde mutlak olarak ısrar edilmelidir" diye talepte bulunuyordu. Başlangıçta zaten var olan eşitsiz durum, uluslar arasındaki uçurumu her zaman korudu; hatta proletarya iktidarı altında, uluslar arasındaki eşitsizlik makası yeniden üretildi. Tohumları bizzat bazı bolşevik uygulama ve politikalarla atılan Büyük Rus Şövenizmi, II Dünya savaşı yılları öncesinde ve içinde, doruk noktasına ulaştı. (*)

Bu deneyimler, bugüne değin örnekleri ortaya çıkan Federatif Birliklerin özgür ulusal ve toplumsal gelişmeye denk araç ve müesseseler yaratmaya yetmediğini göstermiştir.

(*) 1940-45 yılları arasında Orta-Asya Cumhuriyetler'nden ve sınır bölgelerindeki halklardan (Tatarlar, Kırgızlar, Kürtler) binlercesi, Hitler Almanya'sıyla işbirliği yapılar

" Kürdistan Sorunu'nuda da gündeme gelen federasyon, özerklik ve ayrı devlet mi birlikte mi tartışmaları değerlendirilirken, dünyada daha önce yaşanmış örneklerin bugün açısından derslerini çıkararak ortak bir bakış oluşturulmalıdır. Her türlü birlikteliklerde Türkler hangi haklara sahip iseler, Kürtlerinde o haklara sahip olması gerekir. İki ulus birlikte yaşayacaksa, Türk Ulusu'nun, Kürt Ulusu'ndan daha ayrıcalıklı olmasına yol açabilecek yada Kürt Ulusu'nun ulusal ve toplumsal alanda özgürce gelişmesini önleyebilecek dikte ettirici şu veya bu mekanizmaları ortaya çıkarabilecek bir birlik istenemez. Birlik olacaksa, tam bağımsız ve özgür kişilikli iki ulusun eşit koşullarda birliği olmalıdır.

İster ayrılmadan yana olalım, isterse de yukarıdaki prensipler doğrultusunda birlikten yana olalım görülmesi gereken bir husus varki, o da eğer bir ulus ancak böylesi koşulları ortaya çıkaracak ve onları istikrarlı bir süreklilikte yaşatacak ekonomik, toplumsal siyasal, askeri, yönetsel, yargısal, bilimsel ve kültürel yapılanmalara, işleyişlere ve araçlara sahip ise, yani dış müdahaleye olanak vermeyen örgütlü bir toplumsa bu mümkündür. Kürt Ulusu'nun böylesi örgütlü bir toplum olması hem en doğal hakkı, hem de olmasa olmaz koşuludur. Bu anlamda, Kürt Ulusu, örgütlü çağdaş bir toplum düzeyine gelmeden, oluşacak birliklere ne kadar gönüllü ve eşit haklı birlikler denirse densin böyle bir birlik olmaz ve ister istemez Türk Ulusu'nu şu yada bu düzeyde ayrıcalıklı duruma getirir.

Bütün bunlardan çıkan önemli bir sonuç şu ki; çok uluslu devletlerde, örneğin SSCB'de proletarya enternasyonalizmi adına büyük ulus ayrıcalığı, şövenizm, yada küçük uluslarda bir yandan nihilizm diğer yandan da kabir milliyetçilik körüklendi.

En iyi birlik, birliği oluşturan tüm tarafların bağımsız kişilikleriyle kendilerini tam ifade etme özgürlüğünü sağlayabildikleri koşullarda biraraya geldikleri birliklerdir. (Medya Güneşi, M. Civan. Nisan 90)

İşte bugün Sovyetler Birliği'nde tüm sorunların neredeyse odak noktasını oluşturan ulusal sorun köklerini ve kaynağını buralarda aramak gerekir. Yoksa yüzeysel kolaycı yaklaşımlarla bu sorunların köklerine inmeyip, "gerici milliyetçi" kavramlarıyla konuyu ele almak son derece yanlış olur.

---

gerekçesiyle Sibiryaya sürülmüşler ve yoğun baskılar yaşamışlardır. Bu konuda "Berbang, s.61, Sa.12, Nadir Nadirov" bakınız.

Burada bir noktanın altını ısrarla vurgulamalıyız. Anlattıklarımızda Ekim Devrimi'nin ezilen uluslara hiçbir şey kazandırmadığı gibi sığ bir anlayışı savunduğumuz sonucuna varılmamalıdır. Tam tersine Ekim Devrimi yüzyıllardan beri Çarlık Monarşisi'nin çok yönlü sömürü ve zulmü altında yaşayan ezilen milletlere ciddi kazanımlar sağlamıştır. Üstelik salt imparatorluk bünyesinde değil, imparatorluk dışındaki ezilen milletler içinde Ekim Devrimi, hem insanlık tarihinde cığır açıcı devrimci eylemi ile hemde ezilen milletlerin siyasal kaderini tayin hakkı konusundaki ödünsüz tutumuyla ciddi bir esin kaynağı olmuştur.

Gorbaçov'la beraber "Sosyalist" dünyayı saran Reform dalgasıyla beraber bir başka gerçeklikle yüzyüze geldik. Varolan "sosyalizm"lerdeki ulusal sorunların henüz gerçek bir çözüme kavuşmadıkları bugün bütün çıplaklığıyla ortadadır. Bu bizler için yeni bir durum sayılmalıdır. Çünkü bugüne kadar, bu ülkelerdeki kriz bileşenleri (bürokrasi sorunu, ekonomik sorunlar, parti-devlet ilişkisi, parti-kitle ilişkisi v.s) arasında, ulusal sorun yoktu. Ulusal sorunun çözüldüğü, hemen hemen bir çok kesim tarafından genel bir kabul görüyordu. Ulusal sorun boyutu, daha doğrusu çok sayıda ulusun birlik içinde "sorunsuz" yaşaması, Sovyetler Birliği'nin olumluluk hanesine yazılıyordu. Üstelik SSCB'indeki ulusal sorunun çözüm biçimini hepimizin esin kaynağı değil miydi? Devrimin ve sosyalizmin kuruluş sürecine ilişkin bazı çarpıklıklar biliniyor olsada, bunlar pek kayda değer bulunmuyordu. Oysa bugün tüm çıplaklığıyla görülüyor ve biliniyor ki, SSCB ve Gorbaçov'un en zorlandığı sorun Milliyetler'in bağımsızlık istemeleri sorunları. Hatta bazı siyaset uzmanları, Gorbaçov'un geleceğini uluslar sorununda gelecekte nasıl tavır alacağına görüyorlar. Çeşitli milliyetlere mensup milyonlarca kişi ulusal taleplerle ayağa kalkmış durumda, hatta Azeri-Ermeni çatışmasında görüldüğü gibi birbirini boğazlayabiliyorlar. Kolaycı yaklaşımlara düşmeden, **ulusların kaderini tayin hakkını bu uluslar için de savunmak marksistlerin görevidir.** Ayrıca bu gelişmelerden ciddi dersler çıkarmalıyız. Ulusal sorunun Sovyetler Birliği'ndeki çözüm biçimi tüm sol güçler için ilk elden esin kaynağı idi. Bu "kaynak" yeniden gözden geçirilmeli, olumlu ve olumsuz yanlarıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Ulusal sorunu her zaman proletarya devriminin sorun-

larına bağımlı, onun "mütemmin cüz"i olarak ele alma anlayışı sorgulanmalıdır. Böylesi bir yaklaşım, çoğu kez ezilen milletlerin ulusal devrimci dinamiklerini arka plana itmekte, gözardı edebilmektedir. Üstelik ekonomik, siyasal, kültürel, kısacası her boyutta yaşanan eşitsizlik koşullarında böylesi bir anlayış, çoğu kez hem iktidarı ele geçirme sürecinde, hem de proletaryaya iktidarı altında, bu eşitsizliği yeniden üretebilmektedir. Oysa, ulusal mücadele ve ulusal talepler, proletaryanın sınıf mücadelesi ve sınıfsal talepleriyle birebir çakışmamaktadır. O nedenle birini (ulusal mücadeleyi) diğere (proletaryanın sınıf mücadelesine) bağımlı kılmak yerine, her biri kendi özgül, bağımsız doğası ve dinamiği içinde ele almak daha gerçekçidir.

Bugün SSCB''de yaşanan olaylar gözlemlendiğinde, geçmişte gündeme getirilen politikalarda, dar bir sınıfçı bakış açısı teorileştirilerek, ulus sorunu yukarıda belirtilenler biçiminde topluma sunulmuştur. Ulusal sorun kendi nesneliği içerisinde ele alınmayıp, yani kendi gerçekliği ile ele alınıp tanımlanmadan, bir başka gerçekliğin ihtiyaçları perspektifinden soruna yaklaşıp, çözümünde yine bir başka gerçekliğin sorunun çözümüne bağlanmıştır. Daha da açarsak sınıf mücadelesinin ülke genelindeki ihtiyaçları esas belirleyici olmuş ve bu durum sosyalizmin inşa sürecinde de kendisini daha da boyutlandırarak sürdürülmüştür. Peki soruna sınıf mücadelesinin çıkarları açısından yaklaşmak yanlış mıdır? Hayır. Peki o zaman yanlışlık ne-

rede? Yanlışlık, birincisi, parça bütün ilişkisinin değerlendirilmesinde, ki bu anlayış bu günde kendisini çok bari bir biçimde gösteriyor. Bilindiği gibi Parça ile Bütün arasında temel özellikler bakımından her hangi bir farklılık olmaz. Farklılık daha çok kendisini tali özelliklerde gösterir. Bundan dolayı Ulus Sorunları Parça Bütün ilişkisi içinde değil, iki farklı gerçekliğin tanımı olarak ele alınmak zorunda. İkincisi, nihai olarak aynı amaçlara sahip olmak aynılaşmak olarak algılanıyor. Aynılaşmak bir süreç sorunu ise bu süreci aynılaşmak isteyen her kesim, 1-Aynı başlangıç noktasından başlayabilir mi? 2-Aynı yenden başlamak zamandaş olarak aynı hedefe varmaya imkan verir mi? 3-Aynılaşma isteği, bu isteği hedefleyenler in salt iradeleriyle belirlenebilir mi? Soruları çoğaltmak mümkün. Ancak bir gerçek var ki, o da sınıfsal devrim -

ler ile ulusal devrimlerin program ve ihtiyaçları itibariyle birbirlerinden karakter olarak farklı oluşlarıdır. Herşeyden önce bunun kendisi toplumsal yapının farklılığından kaynaklanır ki, bunu özdeşleştirmek veya aynı sürecin bir parçası olarak ele almak saçmalaktır. Bu, insanın çocukluğuyla gençliğini karıştırmaya benzer.

Marksizmin bu sınıfçı bakış açısı ve ulusal konulara "bir burjuva sorun" olarak bakmasının ciddi olumsuz rolü olmuştur. Soruna, burjuvazinin ekonomik düzeyde iç pazarı ele geçirmek, siyasal düzeyde burjuva devletini kurmak gibi dar bir problematikten bakan bu yaklaşım, doğal olarak proletarya devrimi ile bu sorunun ortadan kalkacağını veya otomatikmen çözüleceğini bekler. Proletarya iktidarı altında ulusal, kültürel farkların kalkmasını değil, aksine çok kültürlü bir toplumun varlık koşulu olarak yaşatılmasını savunmalıyız. Dolayısıyla ulusal sorunu burjuvazi ile bitirmek gibi, soruna dar bir içerik yükleyen anlayışlardan kaçınmalıyız.

TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİ VE KÜRT SORUNU

Türkiye Devleti'nin geleneksel Kürt Politikası'nın iflas ettiğini belirttik. Bu noktada şunu sormak istiyoruz, iflas eden acaba sadece geleneksel T.C politikaları mı? Kanımızca Türkiye Sosyalist Hareketi'nin de Kürt Sorunu'na bakışı iflas etmiştir. TSH'nin Kürt Sorunu'na bakışı ve örgütlenme mantığı Kürdistan'daki mücadeleyi omuzlamaktan uzaktır. Burada TSH açısından söz konusu olan geçici bir devre dışılık ve marjinallikten öte bir durumdur. TSH'nin genişçe bir kesimi UKKTH'nı içtenlikle savunuyor. Ancak Kürt Ulusal Mücadele'sini destekleme yerine, bizi ona sahiplenme düşüncelerini savlamaları noktalarında ise ciddi bir açmazda saplanmaktadırlar. Oysa Kürt Ulusal Mücadele'si artık TSH'nin kendisine ön gördüğü bir çerçevede ve mecrada değil, bütünüyle ondan bağımsız gelişmektedir. TSH, Kürt Ulusal Sorunu'na yaklaşımında, dogmatizmi ve şövenizmi aşamamış, bu halkın haklı mücadelesi karşısında olumlu bir sınav verememiştir. Soruna daha çok gözü kapalı bir hayırhahlık içerisinde yaklaşmıştır. Türkiye Sosyalist Hareketi'nin ulusal sorundaki bu tutarsız yaklaşımının köklerini onun beslendiği evrensel ve ulusal

kaynaklardan bulabiliriz. "Marksizm ve Ulusal Sorun" başlığı altında kısaca belirttiğimiz ulus sorunu ve sınıf Sorunu ilişkilerinde, sürekli sınıf sorununa vurgu yapan dolayısıyla ulusal sorun karşısında teorik pratik düzlemde ciddi zaafı bünyesinde taşıyan yaklaşım, Türk Sosyalist Hareketi'nin evrensel kaynağıdır. Bu yaklaşım Türk Solu'nda ciddi tahribatlar yapmıştır ve yapmaya devam ediyor. Türkiye Sosyalist Hareketi'ni zaafa uğratan ikinci kaynak ise, tarihsel gelişimi ve bu gelişim içinde beslendiği "ulusal kaynak"tır. Bu kaynak Kemalizmdir. TSH uzun yıllar Kemalizm'in fidelğinde büyüdü, serpilip gelişti. TSH Kemalizm'le, dolayısıyla Kemalizm'in Kürt Ulusal Mücadelesi'ne bakışıyla ciddi bir hesaplaşma içerisine girmemiştir. Bunun en uç örneği TKP'dir. TKP bilindiği gibi Kürt Milli Hareketleri'ni Komintern'e jurnallemeye kadar vardırırmıştır. TSH, Kürt Hareketi'ni uzun yıllar Kemalist kaynaklardan tanıdı. Kemalistlerin Misak-ı milli bakışlarının uzun yıllar Türk sol ve demokratları geçerli çerçeve olarak görüldü Ayrılmayı çağrıştıran her girişim soğuk karşılandı. Kürt Sorunu'nu dile getiren her girişim, Türk Sosyalistleri tarafından çoğu kez "proleter bir duyarlık" la milliyetçilikle damgalandı. Kürt Milliyetçiliğine karşı "kül yutmaz" bir tavır içerisinde olmayı hep başarmış Türk Sosyalistleri, Kürd Ulusunun son derece meşru ve haklı davası karşısındaki suskunluklarına karşı ise sorgulayıcı olamamışlardır. Kürtler'in kendi haklı davalarını dile getirmelerinin adı hep devrimcilikten arınmış bir Kürt milliyetçiliği ile anılmıştır.

" Türk Solcuları ise ulusal değerlere sahip çıkmaya, bunlar için mücadele etmeyi "milliyetçilik" diye küçümsemektedirler. Kürt devrimci ve demokratlarını devrimci olmamakla, milliyetçilik yapmakla suçlamaktadırlar. Kürt devrimcilerinin' bu eleştirilerden büyük çapta etkilendikleri ise bir gerçektir. 1960'lı yılları düşünelim, Kürtler kendilerine "milliyetçi" demesinler diye, kendi aralarında kürtçe konuşmaktan bile çekiniyorlardı. Kürt olduklarını açık seçik ifade edemiyorlardı. Marksist-Leninist olduklarını gösterebilmek için binbir türlü keskinlik yapıyorlardı. Kürt Toplumunu oluşturan dolaylı varolan özelliklerini vurgulamak için çaba sarfediyorlardı".(*)

(*) İsmail Beşikçi, "Devletlerarası sömürge Kürdistan"s.96

Görüldüğü gibi bu tutumuyla Türk Sosyalistliği, Kürt Yurt-severliği üzerinde de zararlı etkilerde bulunmuştur. Oysa,

"Bir ulusun özgürlüğünün bir başka ulusun kültürel, siyasal ve ekonomik sömürüsüne karşı savunulması anlamında ulusçuluk, gerçek sosyalist topluma giden yoldan ayrı bir şey değildir. Ulusal ve toplumsal özgürlük iki ayrı, birbirinden kopuk sorun değildi ve birisi olmadan öbürü tam olamazdı".(*)

Kaldığı, bugün Kürt Hareketi'nin milliyetçilikle ilgili bir eleştirisi yapılacaksa, bu hareketin milliyetçi karakterinin güçlülüğüne değil, ulusal bilincin zayıflığına, deyim uygun düşerse, yeterince "milliyetçi" olmamasına yapılmalıdır.

ALINACAK TAVIR

Kürdistan Toprakları dört işgalci devlet tarafından parçalanmış bir ülkedir. Bu parçalanmış topraklar üzerinde yaklaşık 30 milyona sahip Kürt Halkı, işgalin acı sonuçlarını tüm yönleriyle yaşıyor. Kürt Halkı hiçbir zaman işgalciye rıza göstermedi, direndi. Ama bu direnişler onu nihai kurtuluşuna götürmedi. Kürt halkı kurtuluşunu gerçekleştirmedi ama teslimde olmadı.

Kürdistan'ın işgal ve ilhak süreci tamamlanmıştır. Bu işgal statüsü, Kürt Halkı'nın yüzyıllardan beri çektiği acıların, katliamların, sürgünlerin temel kaynağı ve nedenidir.

Kürt Halkı, Pers ve Araplar'la birlikte Ortadoğu' da yaşayan en eski halklardan biridir. Ancak bu halkın kaderini daha doğrusu bugünkü statüsünü başkaları belirlediler.

Kürdistan'ın ikinci kez paylaşılması, I Dünya Savaşı koşullarında ve o günkü güç dengeleri ışığında emperyalistler ve Kemalistlerin karşılıklı anlaşmaları çerçevesinde gerçekleştirildi. Bu paylaşımın siyasi çerçevesi Lozan'da çizildi. Lozan Antlaşması (1923) Kürt Ulusu i-

(*) James O' Connolly, Ulusal Sorun sendikal Mücadele ve Devrimci Savaş. (s.9)

çin bir kölelik antlaşmasıdır. Kürt Halkı artık bugün Lozan'ı tanımıyor ve onu parçalayıp atmıştır.

Kürt Sorunu Ortadoğu düzeyinde bir sorundur.Misak-i milli sınırları içinde ele alınamaz.Bu belirleme önemlidir.Çünkü bu belirlemenin ulusal harekete dayattığı politik ve örgütsel görevler vardır.Yani Kürdistan'ın her parçasındaki Ulusal Hareket'in "**sınır ötesi**" görevleride vardır.Bu görevlerin yerine getirilmesi için parçalar arasında sağlıklı iletişime ihtiyaç vardır.Her parçadaki ulusal hareketin yek diğerini etkilemesi,ondan etkilenmesi eşyanın doğası icabıdır. Bugün için olmasa bile ileride,her parçadaki ulusal hareketin diğerleriyle ortak yapılanmalar girmesi kaçınılmazdır. söz gelimi ortak bir cephe yada "konsey" türü örgütlenmeler olabilir. Her parçadaki Hareketler'in program hedefleri aynıdır. Bu hedef, Kürt Halkı'nın ulusal kaderini tayin hakkını elde etmesidir.Parça hareketlerinin süreç içinde ortak bir bütüne yönelmeleri,hareketin uluslararası destekleri açısından da ciddi kazançlar sağlar.Böyle olası bir yapılanmaya yönelebilmek için,**her parça hareketinin bağlı bulunduğu ezen ulus sol hareketinden örgütsel siyasal bağımsızlığı sorunludur.**Kürt Sorunu'nun Misak-i milli ötesi karakterinden kaynaklanan görevleri,ezen ulus sosyalistlerin değil,Kürt yurtsever hareketlerinin görevidir

Kürt Sorunu'nun Ortadoğu düzeyinde bir karakter taşımasının devrimciler ve yurtseverler açısından anlamı, "sınır ötesi" görevlerin yerine getirilmesiyle ilgilidir.

Açıktırki Kürdistan'ın her parçasındaki hareket,esas olarak "parça"nın özelliklerini dikkate alarak örgütlenmektedir.Ama sadece buraya takılıp kalmayacaktır. "parça"yı nasıl tarif edeceğiz? Kanımızca her parça -somut olarak Kuzey Kürdistan üzerinde konuşacak olursak- ayrı ve başlı başına bir ülke,başlı başına ayrı bir coğrafik ve toplumsal bütün olarak ele alınıp değerlendirilmelidir.**Her bir parçada Kürt Ulusu azınlık olmayıp,çoğunluk bir ulustur** Kürdistan Devrimi'ne bakışta,bu bizim ilk hareket noktamızdır.

Türkiye Sosyalist Hareketi'nin kavrayamadığı nokta özellikle budur.İlkokullarda öğrendiğimiz "Türkiye'nin 7 coğrafi bölgeden oluştuğunu" anlayışını artık politika gündeminden çıkarmalıyız. Türk Solu siyasal çalışmalarında Kürdistan'ı hep "Doğu Anadolu" yani 7'inci bölge olarak ele almıştır.Dolayısıyla öngördüğü örgütlenme model-

leri ise "bölge komiteleri"ni aşamamıştır.Kürdistan'ı bir ülke gerçekliği olarak ele almak,bizi zorunlu olarak şu noktaya götürür: Soruna ülkesel bir devrim, bir ülkenin işgalden arındırılması,bir ulusun ulusal kurtuluşunun gerçekleştirilmesi perspektifiyle bakılması.Bir başka deyişle, Kürt Sorunu'na Kürdistan'da Ulusal Kurtuluş Devrimi ve bu devrimin teorisi,programı,mücadele hedefleri-itifakları v.s çerçevesinde yaklaşmalıyız.Bu bakış açısı ki bizler için geçmişimizin bu yönüyle köklü bir eleştirisini ve onun aşılmasını içerir.Çünkü bugüne değin bizim siyasal literatürümüzde "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı" gibi bir kavram ve bu kavramın zorunlu gördüğü siyasal görevler, örgütlenme anlayışı yoktu.

Kürt Ulusu'nun ulusal kurtuluşunu ve bağımsızlığını hedefleyen Ulusal Kurtuluş Devrimi,açık ki busavaşa uygun örgütlenmelerle yürütülebilir. Her mücadele kendisine uygun örgütlenmeler ile başarı kazanır. Bir ülke topraklarının düşman işgalinden arındırılmasını hedefleyen, dolayısıyla işgal güçleriyle köklü ve kanlı bir hesaplaşmayı gerektiren bir savaşın "Bölge Komiteleri" yada yapı itibariyle bunlardan pek farkı olmayan "Bölgesel Kolektiviteler" (seksiyon örgütler) le yürütülebineceğine ihtimal vermiyoruz.Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, genel bir Türkiye Devrimi mücadelesinin bir alt unsuru,bir parçası olarak ele alınamaz.Böylesi bir anlayış Kürt Ulusu'nun kendi kaderinin tayinini daima ileriye erteler.

Ulusal kurtuluşu hedefleyen mücadelenin bugünden bağımsız örgütlenmesi,onun bugünden mücadelesinin nihai hedeflere, kalıcı zaferlere tırmandırılması açısından zorunludur. Ayrıca, devrimci bir halk iktidarı altında bile Kürt Ulusu'nun kendi kaderini özgürce tayin edebilmesi için kendi öz gücü ve ulusal dinamizmine dayalı, hayatın her alanında bağımsız güçlerine sahip olması gerekir. 70 yıllık Sosyalist İktidarlar pratiklerinde çıkardığımız en önemli derslerden biridir bu.**Ezilen ulusun kaderinin başkalarınca tayin edilmemesinin garantisini,ezilen ulusun bizattih kendisine ait güçlü araçlara sahip olmasında geçiyor.**Eşit haklar temelinde birlikte yaşamın koşulu da eşit güç ve imkanlara sahip olmaktan geçiyor. Bunun adımlarını neden bugün atmayalım?

Bugün Kürdistan'daki sürece baktığınızda bu sürecin Türkiye'den farklı olduğunu görürüz.Türkiye'deki mücadelenin ana eksenini, faşizme karşı demokrasi mücadelesidir.

Kürt Halkı'nın eylemliğine kaynaklık eden talepler ulusal taleplerdir. Bu taleplerin elde edilme yöntemi ulusal kurtuluş savaşıdır. Bu farklılıklar iki ayrı devrimci süreci karakterize ediyor.

"Milli mesele konusundaki tavır alış herşeyden önce pratik bir tutumdur ve bu sahadaki görevlerin yerine getirilmesi ile ilgili bir sorundur" (*)

Son derece doğru bir çözümlendirilmiştir. Ancak bu sahadaki görevlerin yerine getirilmesinin ilk koşulu, buradaki mücadelenin ana eksenini, bu mücadeleye kaynaklık eden taleplerin tespit edilmesidir. Bu talepleri kucaklayan program perspektifi ve mücadele biçimlerinin önerilebilmesi, mücadelenin örgütlenmesi gerekir. Kürt Halkı'nın ulusal mücadelesi ulusal zeminde gelişiyor. Bu mücadeleye kaynaklık eden talepler bütünüyle milli taleplerdir. Klasik ifadeyle bütün Kürdistan'da baş çelişki ulusal çelişkidir ve bu çelişki diğer tüm çelişkilerin çözümü için tayin edici bir çözüme sahiptir. Mücadelenin ana hedefi ana eksenini, işgalci Türk Devleti'ni tüm güç ve burumlarıyla kovmak, ulusal boyunduruktan kurtulmak. Kürdistan'daki çatışma, işgalcilerle işgale direnenlerin çatışmasıdır. Mücadelenin eksenini sınıfsal taleplerin belirleyici olduğu (**), zeminlerde değişen, ulusal talep ve özlendirmelerin belirleyici olduğu zeminlerdedir. Bu gerçekliği göremeyenler Kürt Halkı'ndaki ulusal uyanış halkasını yakalayamayanlar Kürdistan'da ciddi bir güç olamazlar. Ulusal talepleri göremeyip soyut sınıfsal talepleri formüle eden programlarla Kürt Halkı'nın bugünkü mücadelesi örgütlenilemez.

Kürt Halkı bugün T.C güçlerinin çok yönlü saldırısı ile yüzyüzedir. Saldırıya karşı güçlü direniş eğilimlerinde **vardır**. Bu direnme, Türk Devleti'nin açık işgaline karşıdır. İşgal olgusu artık bugün Kürt Halkı içinde bilince çıkmıştır.

Kürt Halkı bugün Türk Halkı ile aynı merkezi devlet içinde yaşıyor. Ve aynı devlet iktidarına karşı savaşıyor. Ama bugün ileri sürdüğü talepler Türk Halkı'ndan farklıdır. Bu taleplerin biçimlendireceği program ve program hedefleri, bu hedeflere varmada dayanılacak güçleri, ittifakları, sloganları Türkiye Devrimci Hareketi'nin aynı düzey ve içerikteki

(*) Devrimci Yoldaş

karşılıklarıyla çakışmıyor, aksine çelişiyor. Bu farklılık iki ayrı program iki ayrı mücadele sürecine tekabül ediyor. Hareket noktamız bu farklılığı görüp bunun üzerinde bir şeyler söyleleyebilmek inşa edebilmek olmalıdır. Bu bizim sübjektif niyetimiz olmayıp bütünüyle dışımızdaki akıp giden hayatın, nesnel durumunun bilincimize çıkmasıdır.

Kürdistan Devrimi, Türkiye Devrimi ile aynı merkezi siyasi iktidara karşı fakat farklı taleplerle gelişiyor. Kürt Ulusal Mücadelesi'ni, bugün ezen-ulus işçi hareketine bağımlı, onun bir türevi olarak ele almak tek yol değildir. Bugün bu iki mücadeleyi birbirinden bağımsız ele almak, her bir mücadelenin başarısı açısından daha gerçekçidir.

Geçmişte, "biz ayrı örgütlenmeyi de, aynı örgütlenmeyi de mutlaklaştıran anlayışlara karşıyız, ama bugün için aynı örgütlenmeye taraftarız" diyorduk. Koşullar gerekiyorsa, bağımsız örgütlenmelere gidilebilir demektir. Demek ki, bağımsız örgütlenmelerin anti-marksistlikle ilişkilendirilmesi doğru değildir, milliyetçilikle bunun bir ilgisi yoktur. Sorun bir ulusun işgalci bir devlete karşı oluşan tepkilerinin en ideal bir biçimde örgütlenmesinin yolunun ne olacağıdır. Birlikte örgütlenmeye taraftar oldun mu "devrimci-marksist", bağımsız örgütlenmeye taraftar oldun mu "dar milliyetçi"; işte kabul edemeyeceğimiz bir mantıktır bu.

Son bir nokta daha; Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ile Türkiye Demokrasi Mücadelesi arasındaki ilişkide oldukça kıskanç davranmalıyız. Türkiye Devrimci Hareketi ile sağlıklı bağlar kuramayan Kürt Hareketi'nin kalıcı başarılar elde etme şansı yoktur. Kürt Hareketi'nin esas müttefiği, bağlı bulunduğu alandaki ezen-ulus devrimci demokratik hareketidir. Bu iki farklı alandaki farklı politik programa sahip Hareket, birbirini güçlendirmeli, birbirine omuz vermelidir. Karşılıklı ilişkinin biçimi esas olarak mücadele sürecinde ortaya çıkar. Her iki halk arasındaki çok yönlü ve uzun bir geçmişi olan tarihsel, ekonomik, sosyal, siyasal içiçelik var. İki hareket arasındaki ilişkinin yakınlığı, söz gelimi bir Kürt Hareketi veya bir Türk Sol Hareketi'nin bir Yunanistan, Filipinler v.s.'deki hareketlerle kuracağı devrimci enternasyonalist ilişkinin bir benzeri değildir. Bunda daha yakın bir i-

lişkiyi kastediyoruz. Bu yakınlık biçiminin örgütsel
plandaki ifadesinin her somut siyasal momentte nasıl
somutlanacağını şimdiden kestiremeyiz. Buna daha çok mü-
cadele pratiği cevap verecektir.

Kürdistanlı Devrimciler -geçmişte çok farklı zemin-
lerde yer almış olsalarda) Kürdistan'daki devrimci süre-
cin farklılığını görebilmeli ve bunun gereklerini yeri-
ne getirebilmelidir. Yurtseverliğin asgari ölçütü budur.
Bu adım atlanamaz!

"Yurtseverlik nedir? Birisi ülkesini sevmek
diye cevap veriyor. Ama ülkesini sevmek na-
sıl bir anlam ifade ediyor? Bir Fransız ya-
zar diyor ki, "zengin insan ülkesini sever
çünkü, ülkesinin ona karşı bir görev borcu
olduğuna inanır, yoksul insan ise ülkesini
sever, çünkü ülkesine karşı, görev borcu ol-
duğuna inanır".

Evet bizde ülkemizi seviyoruz ve yurtseveriz. Kendi
ülkesinin devrimine kayıtsız kalanlar, enternasyonalizmin
gereklerini de yerine getiremezler. Bugün örgütsüz tek
tek bireyler de olsak, kendimizi Kürdistan Ulusal Kurtuluş
Devrimi'nin birer unsuru olarak görebilmeliyiz, kendimizi
böyle adlandırmalıyız.

***

"Bir kimsenin yurduna,yurdunun geçmişine, bugünkü durumuna ve geleceğine karşı, diline,yaşama düzenine,ormanlarına,kırlarına,köylerine karşı -ister dahi olsun, isterse basit bir eskici- herhangi bir yurttaşına karşı ilgisiz kalması kadar insanı ileden çıkaran birşey olamaz".

K.PAUSTOVSKI